

קונטרס

תפארת ראדזין

על

יום טוב של ראש השנה

בו יבואו ביאורים יקרים, ליקוטים מזהירים, ורעיונות מאירים, שאובים מבאר מים חיים של ספרי תורת

כ"ק מרנן רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא-ראדזין

בנושאי חג ראש השנה, שגב רוממות היום, עניין תקיעת שופר, ענייני מלכויות וזיכרונות ושופרות, ענייני ראש השנה שחל להיות בשבת, ועוד

נערך ויוצא לאור בס"ד

על ידי מכון "תפארת ראדזין"

להפצת ספרי ותורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק, בפרוס שנת תשפ"ד לפ"ק

תוכן הענינים

- 3.....מעשה רב.....
- 4.....ברכת השנים מכ"ק הרה"צ רבי שמעון שלו' מאמשינוב זצוק"ל אל כ"ק מרן זצלה"ה.
- 5.....שיחת קודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל לראש השנה.....
- 6.....דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א על ראש השנה ועשרת ימי תשובה.....
- לקט אמרות קודש מספרי רבותינו הקדושים זי"ע על חג ראש השנה
- 7.....שגב מעלת יום ראש השנה.....
- 10.....אכילת 'סימנים' בראש השנה.....
- 11.....נוסח תפילות ראש השנה.....
- 16.....קריאת התורה של ראש השנה.....
- 17.....פרשת העקידה.....
- 19.....ענייני ראש השנה שחל להיות בשבת.....
- 21.....ענייני תקיעת שופר.....
- 26.....'מלכיות'.....
- 29.....'זיכרונות'.....
- 31.....מנהגי כ"ק רבותינו זללה"ה בראש השנה.....
- 32.....זיכרונות ימי ראש השנה במחיצת רבנו הקדוש אדמו"ר ר' שמואל שלמה זצוק"ל.....
- 36.....מכתב קודש של כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצוק"ל לאנ"ש לקראת ר"ה.....
- 38.....מעשה רב לראש השנה.....

©

נערך ויוצא לאור בס"ד

על ידי מכון "תפארת ראדזין"

להפצת ספרי ותורת רבותינו הקדושים זי"ע

מאיזביצא-ראדזין

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כל הזכויות שמורות

מעשה רב

סיפר הגה"צ רבי יצחק וינשטיין זצ"ל אב"ד וישניובה במהלך כינוס חינוכי, זיכרון מביקורו בעיר וורשה אצל מרן אדמו"ר הקדוש בעל "תפארת יוסף" זי"ע, ואלה דבריו:

"כדאי למסור מה שסיפר לנו כ"ק האדמו"ר מראדזין זצ"ל, כאשר ביקרנו אותו בוורשה בשנת תרפ"ב, (אנוכי ועוד שני רבנים, אשר האחד נמצא כאן בארץ ישראל). וזהו גופא דעובדה:

"אצל כ"ק אבי האדמו"ר זצ"ל (=רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זצ"ל), היה נוהג בקביעות לבקר עורך דין יהודי 'שלא נמנה על החסידים' בלשון המעטה, במהלך ימים הנוראים.

וכאשר שאלוהו: "מה הנך רואה לבקר תמיד אצל אדמו"ר, ובימים הללו דווקא?"

השיב הלה: "זהו מכוח השפעת ה"מלמד" שאצלו למדתי תורה נביאים וכתובים, זה נשאר אצלי חרוט על לוח לבי עד עולם".

שאלוהו שוב: "מי היה המלמד שלך, ואיך היה שמו?" "פלוגי בן פלוגי", חזר והשיב.

במקרה, הכיר האדמו"ר אותו "מלמד" שלא היה בר אוריין גדול. שאלו האדמו"ר:

"שמא תוכל לחזור לי על איזה "פשט"ל" או דבר תורה אשר שמעת מפי אותו "מלמד"?"

השיב הלה וכה היו דבריו:

"רבי, לא ב'פשט"ל תליא מילתא! מה שהנני זוכר מאותו "מלמד" הינו זאת: תמיד, בעת שהיה מלמד אותנו פסוק אשר היה עוסק בעניין בעל משמעות רגשית, היה ה"מלמד" מזיל דמעות ובוכה, ודבר זה השפיע על כולם".

"ופעם אחת, היה זה לפני "ימים הנוראים", פתחנו אנחנו התלמידים ספר "ישעיה" לפי הוראתו, אז התחיל המלמד להגיד בפנינו דברי הנביא "קרא בגרון אֶל־תַּחֲשֵׁף פְּשׁוֹפֵר הָרֶם קוֹלְךָ". והיה הרבי שלנו גועה בבכי, וכולנו בכינו עמו כרבע שעה; סגרנו את הספרים והלכנו הביתה, ועד היום אינני יכול לשכוח זאת! זהו אשר דוחף אותי לבוא הנה לקראת "הימים הנוראים": אותן "זיכרונות" נרגשים שנשארו חבויים עמי מימי ילדותי אצל "מלמד" זה, שאמנם בר אוריין לא היה, אבל ההתרגשות שעורר בדבריו אי אפשר לי לשכוח כל ימי חיי".

כל זה, סיפר הרבי הקדוש בעל "תפארת יוסף" באוזני הרבנים שביקרוהו במעון קדשו לרגל עניין חינוכי וציבורי נחוץ, זאת כדי להדגיש בפניהם עד כמה גדולה היא חשיבות חינוך צעירי הצאן ותינוקות של בית רבן על ידי מורים ידאי השם, שמלמדים תורה מתוך יראת שמים טהורה, אשר גם כי יזקין לא יסור מלבו של הנער כל הימים.

(=נדפס ב"הנאמן", ביטאון התאחדות חניכי הישיבות, גיליון ד', תמוז תש"ה. מתוך דברים שנישאו בידי גדולי הרבנים במהלך כנס חינוכי שהתקיים באותם הימים בעיר תל אביב, א"י)

אגרת ברכת השנים

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הרה"צ רבי שמעון שלום זצוק"ל
מאמשינוב¹

אל כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר אברהם ישכר זצוק"ל

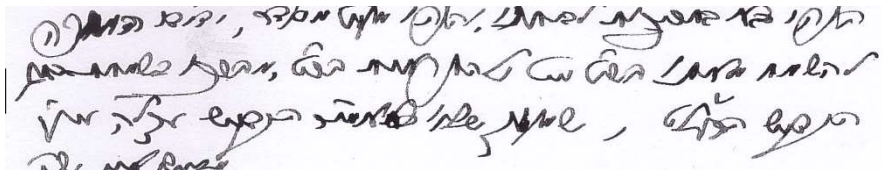
ב"ה בין יו"כ לסוכות²

שלום רב לכבוד ידידי הרה"ח צנא מלא ספרא חסידא ופרישא מגזע קדושים
ותרשישים הרב ר' אברהם ישכר שיחי' מסאסנאווע יצ"ו

אחדשת"ה באהבה, יקרתו בבואו לאה"ק ת"ו מקרוב³ בעת צאת השנה השגתי
נכון, ומטרדות בעניינים שונים לא השבתי עד כה. השי"ת יתן ונזכה לשנה טובה
ומתוקה שנת ישועה ומבורכה בכל הטוב הדרוש, ויזכה לישועה בכל משאלותיו
ודרישותיו לטובה ממנו ומאחיו הבן יקיר יעקב אלימלך שיחי'⁴, הנהו בא
בתכיפות לביתנו, והנהו מעט מסודר.

ידידו המחכה להישמע מאתו בשורות טובות מהרה, ולהתראות בכ"ט, מברכו
בשמחת החג הקדוש הבעל"ט,

שמעון שלו' בלאאמו"ר הקדוש זצללה"ה זי"ע מאמשנאו יצ"ו

¹ כ"ק הרה"צ רבי שמעון שלו' מאמשנאו זצ"ל, אחי כ"ק אדמו"ר הרה"צ רבי יוסף מאמשנאו זצ"ל, חותן המלך
כ"ק אדמו"ר מרן רבי שמואל שלמה זצוק"ל הי"ד מראדזין. מגדולי ישראל עוד מלפני המלחמה, אדמו"ר באטוואצק
שבפולין, בשנות המלחמה התגלגל וניצול דרך שנחאי שביפן, שם פעל גדולות ונצורות לרווחת יוצאי פולין וישיבת
מיר שניצולו לשנחאי והיה מראשי היהדות שם, לאחר המלחמה הגיע לאמריקה והיה עמוד האש לאלפים ובפרט
ליוצאי שנחאי ולחסידי פולין. נפטר ביום י"ט מנחם אב תשי"ד. ארונו הובא לארץ הקודש ונטמן לפי בקשתו בבית
העלמין החסידי העתיק בטבריה, ליד דודו הרה"ק רבי שמחה בונם מאוטבוצק שנפטר לפניו בשנת תרס"ז. זי"ע.

² נכתב בשנת תשי"ג, לפי תאריך הגעתו הראשונה של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל לארץ הקודש שהייתה בחודש
סיון תשי"ב.

³ הרבי זי"ע הגיע כאמור לארץ ישראל בחודש סיון תשי"ב. באותה עת טרם הוכתר לאדמו"ר, רק נודע כרב
מסוסנובצה בפולין שבה כיהן ברבנות בין השנים תש"ה-תש"ח, ובה פעל גדולות ונצורות בדת וביהדות. משם
הגיע לחופי ארה"ב, לכן לא נזכר במכתב בתואר 'אדמו"ר'. ההכתרה הייתה בארץ הקודש ביום כ"ט באייר תשי"ג.

⁴ הרה"ח הצדיק רבי יעקב אלימלך ענגלארד זללה"ה, אחי אדמו"ר זצ"ל שניצול מן המחנות. עמד לימין אחיו
הבכור אדמו"ר זצ"ל במשך כל השנים. חסיד וענו, עוסק בצדקה וחסד ולא מחזיק טיבואת לנפשיה. לא זכה להקים
משפחה. נפטר בניו יורק ביום כ"ט שבט תשנ"ב, והובא לארה"ק, ומנוחתו בהר המנוחות בירושלים.

שיחת קודש מאת כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זללה"ה

בעשרת ימי תשובה נהוג לומר המזמור בספר תהלים שבו נאמר: "שיר המעלות, ממעמקים קראתיך ה'. אדני, שמעה בקולי, תהינה אזניך קשובות לקול תחנוני"⁵.

מהו לשון "תהינה אזניך קשובות" שבכתוב?

ויש לומר:

בעשרת ימי תשובה, קרוב הקב"ה אלינו יותר מבשאר כל ימות השנה, כדרשת חז"ל על הכתוב⁶ "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" – "אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים"⁷.

בביאור העניין יש לומר, שהדבר נובע מכך שבימים אלה מתעוררים ישראל לתשובה מקרב נקודה הפנימית שבתוכם, והם קוראים אל השם יתברך ממעמקי הלב. והרי עומק ליבו של יהודי הינו זך ונקי, וקרוב תמיד אל ה'! כתוצאה מכך, נמצא השם יתברך קרוב אלינו יותר מאשר במשך כל ימות השנה.

זהו שאנו מבקשים מאת השי"ת בימים קדושים אלה:

"שיר המעלות, ממעמקים קראתיך ה'!" ואנו ממשיכים: "אדני, שמעה בקולי, תהינה אזניך קשובות לקול תחנוני!" מהו לשון "אזניך קשובות"? רק 'האזנה' הינה הקשבה מקרוב, בניגוד ל'שמיעה' שהינה מרחוק. כיוצא בדבר אמרו חז"ל על משה רבנו ע"ה שאמר "האזינו השמים.. ותשמע הארץ"⁸, כלפי 'שמים' דיבר בלשון 'האזינו' ואלו כלפי 'ארץ' נקט בלשון 'ותשמע', לפי שמה רבנו קרוב היה יותר לשמים ורחוק לעומת זאת מן הארץ, לכן אל שמים הקרוב פנה בלשון 'האזינו השמים', ואלו לארץ שהיא רחוקה אמר בלשון 'ותשמע הארץ'.

והיות שבימים הקדושים הללו מגיעות בקשותינו לה' "ממעמקים" היינו מקרב מעמקי הלב, ובמעמקי ליבו פנימה הרי קרוב היהודי אצל בוראו, הלכך מדגישים אנו בזאת "תהינה אזניך קשובות" באופן של האזנה מקרוב, וכאמור.

⁵ תהלים קל, א-ב.

⁶ ישעיה נה, ו.

⁷ ראש השנה יח, א.

⁸ דברים לב, א.

⁹ מדרש תנחומא בפרשת האזינו: "משה אמר 'האזינו השמים' וישעיהו אמר 'שמעו שמים והאזינו ארץ', אמר רבי עקיבא, מלמד כיוון שאמר משה את התורה בשמים היה, והיה מדבר עם השמים כאדם שמדבר עם חברו.. [ע"כ]

עוד יש לפרש בלשון "ממעמקים קראתיך ה'" – ולכאורה מהו לשון "ממעמקים"? רק הפירוש הוא, ש"עומק" שבתוכנו הוא מבקש ומתחנן כביכול עבורנו לפני השם יתברך.

זהו גם כן פירוש הכתוב: "קרוב ה' לכל-קראיו, לכל אשר יקראוהו באמת"¹⁰. היינו: "אמת" שבקרבתנו זועקת וקוראת אל ה', ומעוררת בקרב אדם מישראל הרהורי תשובה אמתיים, בכך נעשה הקדוש ברוך הוא קרוב אלינו יותר מתמיד ובאופן מפורש יותר מאשר בשאר זמני השנה.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מנהג ישראל ב"עשרת ימי תשובה" החל מראש השנה ועד ליום הכפורים, שקוראים המזמור (תהלים קל) "שיר הפעלות, ממעמקים קראתיך ה'".

והנה בפסוק ב' אומרים: "ה' שמעה בקולי, תהינה אזניך קשבות לקול תחנוני".

ויש לשאול, מדוע יאמר הכתוב "שמעה בקולי", הרי לכאורה יותר נכון היה לומר "שמעה קולי", כדרך שאומרים אנו בתפילת שמונה עשרה: "שמע קולנו"¹¹?

ואפשר להסביר את הדבר כך:

"קול" של אדם, מבטא את החלק הפנימי שבאדם. והנה, בפנימיותו של אדם מסתתרות כידוע כל מיני תחושות, תשוקות, חמדות ורצונות לסוגיהם. ומלבד התחושות הידועות לאדם, קיימות להן תחושות נסתרות שאף האדם עצמו פעמים אינו מודע להן. אלה הן תחושות הטמונות עמוק-עמוק בלב האדם ותוססות בליבו פנימה, ורק לעיתים רחוקות הן מפלסות לעצמן דרך ופורצות חוצה.

כל זה הינו נכון לגבי בשר ודם. אולם כלפי שמים, לפניו הרי גלוי וידוע הכול עד השורש הנעלם ביותר כמאמר "אתה יודע רזי עולם.. אתה חופש כל חדרי בטן.. ואין נסתור מנגד עיניך!" השם יתברך הינו יודע מחשבות, ונימי מחשבה הדקות ועדינות שאף אדם בעצמו אינו מודע לקיומן, לפניו הכול גלוי וידוע. ביכולת השם יתברך לאתר במעמקי לב האדם נימת 'תשובה' דקה מן הדקה, אף כזו שאינה מורגשת כלל.

¹⁰ תהלים קמה, יח.

¹¹ וראו ספר 'לבוש' בסימן תקפה סעיף ב' שכתב "וקודם שיתקע יברך לשמוע קול שופר. ולא יברך לשמוע בקול שופר" כי 'בקול שופר' משמעו ופירושו לשמוע בקולו ולעשות כצויו כמו 'אם שמע תשמע בקול ה' אלהיך' (שמות טו כז). וכן פסק המגן אברהם. ובפרי מגדים שם כתב, שבדיעבד יצא.

זהו שאנו מבקשים לפני הבורא יתברך "אָדנִי, שְׁמְעָה בְּקוֹלִי!" – אנו מתחננים לפני ריבוננו של עולם לאמור "אֵין מְלָה בְּלִשׁוֹנִי, הֵן ה' יִדְעֵת בְּלִה"12! הנך בקיא בכל הנעשה ומתרחש בלבנו פנימה ופנים ו'חוץ' לדירך חד הם, לעומת "בשר ודם" המסוגל לשמוע דיבור חברו באופן שטחי בלבד. הרי "מביט ומקשיב" אתה, ואין בעולם מי שמסוגל לשמוע ולהבחין הכול כמוך יתברך.

אי לזאת שאלתנו ובקשתנו שטוחה לפניך "ה' שְׁמְעָה בְּקוֹלִי!" היינו מה שגנוז וטמון בעומק קולי, היינו לא "קולי" לבד תשמע אלא אף המונח ומסתתר בנימות הקול הסמויות, שם ימצא אותו "קול פנימי" הזועק ומתחנן לה'. ועל זאת הננו מעתירים ומתחננים "תְּהִינָה אָזְנֶיךָ קְשׁוּבוֹת לְקוֹלִי תְּחַנּוּנֵי!"

ילקוט אמרות קודש

מספרי רבותינו הקדושים זי"ע מאיזביצא ראדזין

על יום טוב של ראש השנה

שגב מעלת יום "ראש השנה"

כל השפעות השנה כלולות בזה היום

מדוע מכונה יום זה "ראש השנה", ולא "ראשית השנה" או "תחילת השנה"? מאיר רבנו הקדוש "אורחות חיים" זצ"ל:

יום הקדוש והנורא ראש השנה, הינו מהווה "ראש" ועיקר לכלל ימות השנה, כדרך שאיבר "הראש" הינו מנהיג הגוף על כלל איבריו.

שכן יום "ראש השנה" מכונה כנודע "יום הרת עולם" – על שום שבו ביום הושלמה בריאת העולם במהלך ששת ימי בראשית¹³.

ביום "ראש השנה" – כפי המבואר בספרים הקדושים – מתעורר ומתחדש בבריאה אותו "רצון הפשוט" מצד בורא עולם ויוצר כל, שמכוחו נוצרה הבריאה בששת ימי בראשית. רצון עליון זה, שממנו השתלשלו כאמור יצורי

¹² תהלים קלט, ד.

¹³ השוו: ראש השנה כז, א: 'א"ר שמואל בר יצחק, כמאן מצלינן האידנא 'זה היום תחילת מעשיך זיכרון ליום ראשון, כמאן כ"א דאמר באחד בתשרי נברא העולם'. וראו ר"ן [ג.] על פי הפסיקתא, שאז היה גמר הבריאה.

תבל שמהווים "לבושים" לאור האלוקי שבבריאיה, הינו מתעורר מחדש ביום ראש השנה, ושב ומתפשט בכלל מעשה הבריאיה.

מכוחו של 'רצון פשוט' זה מסתעפות להן כל ההתרחשויות שיארעו בעולם בזו השנה, והימנו מגיעים מכלול ההשפעות שיתחדשו בעולם במהלך ימות השנה הבאה עלינו לטובה על שלל הסתעפויותיהן כדוגמת: חיים, שובע, בנים, נחת, בריאות הגוף והנפש, והלאה. כל השפעה והשפעה, יוצאת לאור עולם בצורה מוגדרת ומיוחדת וברגע המיועד לה – כדרך שנקבע במהלך "יום הרת עולם".

מכאן אפוא נגזר כינויו המיוחד של זה היום "ראש השנה". שכן בתוככי יום קדוש ונשגב זה, מקופלים וגנוזים כל הכוחות וההסתעפויות של השנה העתידה לבוא עלינו לטובה. יום זה הינו מהווה אפוא "ראש" לשנה, כדוגמת הראש שהינו מלך האברים, הלכך זה שמו וזה כינויו היאה לו: "ראש השנה"!

(סוד ישרים לראש השנה, ענין א)

תפילות כל השנה כלולות בתפילות ראש השנה

כלל גדול טובע עבורנו רבנו "אורחות חיים" זי"ע – במהות יום "ראש השנה":

לא בלבד ההשפעות "הגשמיות" של שנה העתידה מקופלות להן ברצון האלוקי שמתחדש ומתגלה ביום 'ראש השנה' – אלא אף כל התפילות, הבקשות והתחינות, כל השוועות וחנונים שעתידי אדם לשפוך ולהעתיר לפני בורא כל עולמים במהלך השנה הקרובה, כולן גנוזות ומקופלות הן בתפילות יום הנשגב ומרומם שהוא "ראש השנה"! כל זאת למרות שאין בידי אדם כפי תפיסת שכלו ידיעה כלשהי אודות צרכיו העתידיים, ואינו מסוגל לצפות ביום "ראש השנה" לאלה דברים יזדקק להם במהלך השנה הקרובה, שמטבע הדברים טומנת בחובה מגוון מאורעות והתפתחויות בלתי צפויות לעיני בשר ודם.

מכיוון שיום זה הינו 'תחילה וראש' לכל ימות השנה – אי לכך כלולות כל תפילות האדם שהינו עתיד להעתיר במהלך השנה, בתפילות יום "ראש השנה". תפילות הללו, נמשכות ויונקות משורש זה היום הקדוש לאדוננו.

קול השופר מכיל כל תפילות האדם

מוסיף ומאיר רבנו הקדוש "אורחות חיים" – שמזה הטעם ומזו הסיבה, נצטוונו בתורה אודות מצוות "תקיעת שופר" ביום "ראש השנה".

שכן מהו אופייו המיוחד של "קול שופר"? אופיו העיקרי של 'קול שופר' מתבטא בהיותו "קול פשוט" מבלי שום צליל מוגדר, נטול חיתוך דיבור או תיבת לשון. "קול" סתמי, שאינו בעל משמעות מוגדרת כלשהי.

לפי שבצליל "קול פשוט" זה גנוזות כל התפילות, התחינות ובקשות שעתיד אדם לשפוך בהן שיח לפני יוצרו וקונו במשך ימות השנה, כל אימת שיצטרך להן. אי לזאת מגיע "קול השופר" באופן פשוט וסתמי שאין להציל ממנו כל משמעות – אכן בפועל מכילים "קולות פשוטים" אלו מכלול קמטי וצלילי התפילות שיינשאו בידי ישראל לפני שוכן מרומים במהלך השנה הקרובה, על צירופי המילים וחיתוכי האותיות שבהן, לנימותיהן ודקויותיהן.

(סוד ישרים לראש השנה, עניין ב)

"בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים – בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים".

(ראש השנה, דף י:)

מה עניין מיוחד נמצא ביום ראש השנה, שבגיננו פסקו בו ביום כל מיני שעבוד מעל אבותינו?

הגיד רבנו בעל "מי השלוח":

בכל יום מימות השנה, בשעה שאדם נזקק לישועה כדי לצאת מאפילה לאורה – נדרשת לכך 'זכות' מיוחדת מצד האדם שבכוחה להביא לביטול הגזירה הקדומה, על מנת שיפסוק הימנו עול השעבוד והוא יצא מעבדות לחירות.

יוצא מן הכלל הינו יום "ראש השנה" – יום "הרת עולם" שבו נברא העולם, כפי שאנו מזכירים במהלך תפילות היום: "זֶה הַיּוֹם תְּחַלַּת מַעֲשֵׂיךָ"¹⁴!

שכן בעת בריאת העולם – טרם נמצאה בידי הבריאה "זכות" שמכוחה תיברא העולם ויושפע בו חיים. בכל זאת, השם יתברך ברוב חסדו ברא עולם ומלואו תבל ויושבי בה, והשפיע חיים לכל בריותיו כמאמר הכתוב "זָכַר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ פִּי מַעֲוָלָם הִמָּה"¹⁵, היינו: חסדי השי"ת נמשכים והולכים למן ראשית קיום העולם כמאמר "עולם – חָסֵד יִבְנֶה"¹⁶! חסדים הללו הם בחזקת "חסדים"

14

15 תהלים כה, ו.

16 תהלים פט, ג.

פשוטים – נטולי "עילה" או זכות, חסד מזוקק וטהור גרידא, מכוח השפעת בורא עולם ויוצר כל.

ביום 'ראש השנה' שהינו יום הרת עולם, מתעוררים אי לכך כל אותם חסדים קדומים מימי ראשית הבריאה, בעת שטרם נמצאה זכות בבריאה שתזכה אותה בישועות, ומכל מקום היה הבורא יתברך מאציל מחסדיו מבלי גבול ושיעור ובורא עולמו לכל פרטיו וגווניו בחסד וברחמים. בעבור סגוליותה הייחודית של יום חסדים נשגב זה – הושפעה בו ביום ישועה על יוסף ביציאתו בבית האסורים, ופסק בו עול השעבוד מעל אבותינו במצרים.

ביום זה שהינו כאמור יום מסוגל לחסדים מני ששת ימי בראשית – עומדות בו הבריות לדין, ומושפעים עליהן בו ביום 'חיים ושובע וברכה' למשך כל ימות השנה כמאמר "וְתַחֲתָהּ קֶצֶבָה לְכָל בְּרִיּוֹתֶיהָ!"

(על פי "מי השלוח" פרשת אמור, ד"ה "בחודש השביעי")

אכילת סימנים בראש השנה

"אמר אבי: השתא דאמרת 'סימנא מילתא היא', יהא רגיל איניש למיכל בריש שתא קרא ורוביא, וסלקי ותמרי.

[הוריות יב., כריתות ו.]

"פירש רש": תלתן ורוביא – שירבו זכויותינו. כרתי – יכרתו שונאינו. סלקא – יסתלקו אויבינו. תמרי – יתמו שונאינו..

[טור אורח חיים, תקפג]

בעצם, מה עניין יש באכילת "סימנים" אלה שאותם הננו מסדרים לעצמנו בליל ראש השנה – ועבור מי משמשים הם בתור 'סימן'?

מאיר לנו רבנו הקדוש בעל 'אורחות חיים' בספרו 'סוד ישרים' במהות אלה הסימנים ומשמעותם. וכה דבריו:

'סימנים' – להכרת רצון שמים

"סימן" – מנהיר רבנו – הינו מושג הלכתי נפוץ המופיע בין השאר בהלכות "השבת אבדה", ועניינה להכיר דרכו אל מי שייך החפץ שנמצא ומיהו 'בעל האבדה', על מנת שנוכל לקיים בחפץ הנמצא מצוות 'השבת אבדה'.

ברור וגלוי לכל מבין, שאין אותו 'סימן' סיבה הגורמת לבעלות אדם על החפץ, אלא הינו גילוי מילתא שהחפץ הינו שייך לבעליו, על סמך 'סימן' שהוא נותן. ה'סימן' מודיע לנו בזאת, כי חפץ זה הריהו אותו החפץ שאבד לבעל הסימן.

בדומה לכך – אומר מרן "אורחות חיים" – הינו עניין ה'סימנים' שנוהגים באכילתם בליל ראש השנה. שכן, למה מכוונים אנו ומבקשים באכילתם? הננו מבקשים בזאת מן השם יתברך 'שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה', 'שירבו זכויותינו' וכן 'שייתמו שונאינו' – וכיוצא באלה הבקשות שה' ייטיב עמנו.

בקשות אלה הינן בעצם מבוקשיו של השם יתברך עצמו, החפץ להיטיב עם בריותיו כרחמיו וכרוב חסדיו, והן למעשה טבועות בגוף הבריאה שנועדה להיטיב עם הברואים כמאמר 'עולם חסד ייבנה!' ביום ראש השנה שהינו 'יום הרת עולם' ובו נברא העולם, מוצאים אנו בבריאה מקור ואסמכתא לחסדים הללו של בורא עולם. כל זאת אנו עורכים באמצעות אכילת מינים הללו, שמשמעותם רומזת לטובות המונחות ביסוד הבריאה, כשאכילת מינים הללו מלווה בבקשותינו, שטובות אלה תחולנה על ראשנו במהלך השנה העתידה.

בכך מובנת משמעותם של אלה ה'סימנים' ויסוד הגדרתם כ'סימן'. שלא אכילת הסימנים היא הגורמת להטבות אלה, אלא סימנים הללו גורמים לנו להכיר בעובדה זו שהשם יתברך הינו 'מלך חפץ בחיים' ורצונו להיטיב עם בריותיו – בתנאי שהללו לא יקלקלו מעשיהם כמובן ויסתמו בכך את צינורי השפעתם.

'סימנים' הללו שמגיעים ביום 'הרת עולם' מזכירים אותנו אפוא מרצונו יתברך שהינו להיטיב עם הבריות, ובאמצעות אכילתם הננו נזכרים בעצמנו בכך שהבורא יתברך חפץ בריבוי נפשות עמו, ובהשפעת טוב וחסד על ראש ברואיו.

[סוד ישרים, ראש השנה, ענין ה']

תפילות יום ראש השנה

וְתַתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ... אֶת יוֹם הַזִּכְרוֹן הַזֶּה

מה טעם מכונה יום טוב של ראש השנה בתואר "יום הזיכרון"?

אומר על כך רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זצ"ל:

עניין "זיכרון" בבריאה, תכליתו להזכיר מצב מיוחד ומפעים ששרר בבריאה מלפנים, שבחלוף הזמן הינו משתכח מתודעת הבריות.

בידוע הדבר שקודם בריאת העולם שרר במרחבי תבל רצונו יתברך בבהירות בבחינת "אִתְּהִי הוּא עַד שְׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם!" טרם התקיים ביקום מעטה ההסתר שמכונה "טבע", אשר בכוחו להעלים את מציאותו ונוכחותו של השם יתברך.

מצב זה נשתנה כליל בבריאת העולם וכינון תבל ומלואה, בידי יוצר כל.

במהלך מעשה הבריאה עטה היקום שלל 'לבושים' רבים מספור, בדמות מגוון ברואי עולם שמסתירים במכלול מהותם את האור האלוקי, הגנוז וכמוס במעמקי הבריאה. המתבונן במפעל היצירה בעיני בשר, לא יחוש באור האלוקי אלא אם כן יתבונן בעיני שכלו בעד למסך לבושי הטבע בבחינת "שְׂאוּ-מְרוֹם עֵינֵיכֶם (=הגביהו למרום מבטכם, ואז) וְרֵאוּ מִי-בְּרֵא אֱלֹהִים!"¹⁷

לא לחינם טבעו הקדמונים את האמירה הידועה ולפיה "הטבע" בגימטרייה כמניין "אֱלֹהִים"¹⁸! שכן היקום כולו שמכונה בפינו 'טבע' לרוב הרגלנו בו – הינו בעצם שרשרת בלתי פוסקת של ניסים פלאיים מצד 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית', ואלוקות החבויה בקרבו הינה בבחינת "מְלֶאכֶה הָאָרֶץ קִנְיָן"¹⁹!

אכן ברבות הימים וכחלוף העתים, כאשר מיקרי עולם מתגלגלים בקצב ושוטפים כנהר שאינו פוסק, הולכת 'אלוקות' זו ומשתכחת מלב הבריות, כאשר בד בבד מתחולל בבריאה נתק גמור מיוצרה ובוראה כביכול. קיים אפוא צורך בבריאה, שתזכיר לעצמה מפעם לפעם כי "לֹה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ"²⁰! על מנת שתשיב לב ברואי עולם אל 'שורש הבריאה' שהינו הרצון האלוקי 'לְמַעַן דַּעַת פֶּלַעַם הָאָרֶץ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, אֵין עוֹד'²¹!

*

למען תכלית נשגבה זו נועד יום "ראש השנה" – שהוא "יום הַרְת עוֹלָם".

ב"זה היום תִּחַלַּת מַעֲשֵׂיךָ זְפוּרָן לְיוֹם רְאוּן" – חוזרת הבריאה אל תקופת ראשית שלה, היינו אל אותו זמן קדום שביקום שרר רצונו הפשוט של בורא עולם באופן גלוי, נטול לבושים והסוואות המושכות עין ומשכיחות מן הנברא את 'מקורו' העליון. זהו יום ראש השנה, שבו 'נזכרת' הבריאה מראשית הווייתה ומתחברת בו אל מקורה ושורשה כאשר בטרם כל יציר נברא.

¹⁷ ישעיה מ, כו.

¹⁸ בספר מצודת דוד לרדב"ז [דף לה] בשם 'אמרו המגמטרים', וכן בעוד מקורות, ואכ"מ.

¹⁹ תהלים קד, כד.

²⁰ תהלים כד, א.

²¹ מלכים-א, ח-ו.

ועל שום "זכרון" זה שבו נזכרת כיום הבריאה בשורשה הקדום – מכונה הינו יום ראש השנה בתואר "יום הזְכָרוֹן"!

(סוד ישרים לראש השנה, עניין יא)

מוסיף על כך מרן בעל "אורחות חיים":

זהו גם הטעם והסיבה לכך, שביום זה הננו מצווים בתקיעת שופר.

עיקרה של "תקיעה" הינו 'קול פשוט' היוצא מן השופר – קול חֶלֶק ונטול חיתוך אותיות, החף מכל צורה של 'דיבור' וקישוט קול.

דבר זה הינו רומז על כך, כי ביום נשגב ונורא זה אנו שבים לגמרי אל 'רצון הפשוט' מששת ימי בראשית, ובו אנו מבטלים מקרבנו כל גוון ומכלילים את עצמנו ברצונו הפשוט יתברך ובמלכות יוצר כל בבחינת "שתמליכוני עליכם".

(סוד ישרים)

*

"כִּי תַעֲבִיר מִמִּשְׁלַת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ – וְתִמְלֹךְ אִתָּהּ הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה לְבִדְךָ, עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ...!"

אומר על כך רבנו הקדוש "מי השלוח":

תפקידו העיקרי של "מלך בשר ודם" כידוע הינו להשליט חוק וסדר בארץ ולהרתיע את העבריינים, כמאמר חכמינו ז"ל במסכת אבות²² "הוֹי מִתְפַּלֵּל בְּשִׁלּוּמָה שֶׁל מַלְכוּת, שְׂאֵלְמָלָא מוֹרְאָה, אִישׁ אֶת רַעְהוּ חַיִּים בְּלָעוּ!" וכן הוא אומר "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפַּט יַעֲמִיד אֶרֶץ"²³.

לאור הנחה זו מסתבר, שאילו ביום מן הימים תתקיים מציאות כזאת ולפיה כל אזרחי ודיירי תבל מבלי יוצא מן הכלל מובטחים ועומדים שינהגו באופן הולם ונאות, כאשר הצדק והיושר יהיו נר לרגלם – לא יתקיים בעולם צורך ב'מלך' או למוסד שלטוני כלשהו. שכן במצב הזה כאשר כל בני האדם צדיקים וישרים, מוסד 'המלוכה' והשלטון הופך בעצם למיותר ואין עוד בו יותר שום צורך.

²² פרק שלישי, משנה ב.

²³ משלי כט, ד.

אכן שונים פני הדברים בתכלית השינוי – בשעה שהדברים מגיעים לעניין מלכותו יתברך ויתעלה, להבדיל אינסוף הבדלות.

שכן השם יתברך שהוא "מֶלֶךְ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּפֶל מְשָׁלָה" – מלכותו "נצח" ונמשכת לעולמים כמאמר 'לעדי עד ימלוך!' ואף לאחר שיקוימו דברי התפילות בראש השנה דהיינו "פִּי תַעֲבִיר מִמְּשַׁלַּת זְרוֹן מִן הָאָרֶץ", כאשר לאיש בתבל לא תהיה נטייה לעשיית שום רע והכול יעמדו בבחינת "וַיֵּדַע כָּל פֶּעוּל פִּי אֲתָה פֹעֵלָתוֹ" – אפילו אז תימשך מלכותו יתברך, מבלי הפסקה וללא הגבלת זמן כביכול.

ההסבר שבדבר – לפי שמלכותו של בורא עולם הינה למעלה מהשגות בני אנוש, ואינה נתפסת כלל במונחי בן תמותה. אין היא נובעת מתוך "צורך" כלשהו בבריאה, ואיננה באה לספק דבר מסוים עבור ברואי עולם, שכן מלכותו יתברך 'מציאות' הינה בפני עצמה ובלתי תלויה היא כלל במעשה הבריאה כמאמר הפייטן "וְאַחֲרֵי פְּכָלוֹת הַפּוֹל – לְבַדּוֹ יִמְלֹךְ נוֹרָא!" ואכן כך הננו מדגישים בתפילות ראש השנה באמירת: "פִּי הַמְּלָכוֹת שְׁלָךְ הִיא וְלְעוֹלָמֵי עַד תִּמְלֹךְ בְּכָבוֹד, פִּתְּוֹב בְּתוֹרָתְךָ 'ה' יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעַד!"

זהו שאנו אומרים בתפילות הימים הנוראים: "וּבְכֵן צְדִיקִים יִרְאוּ וַיִּשְׁמְחוּ" במלכותו יתברך שהינה בבחינת "גבוה מעל גבוה" מעל השגת אדם – שהרי אף בעת שיקוים בנו כמאמר "פִּי תַעֲבִיר מִמְּשַׁלַּת זְרוֹן מִן הָאָרֶץ" ועולם ומלואו יהיה נוהג לפי אמות מידה של צדק ויושר – מלכותו יתברך תוסיף ותימשך בעולם כמאמר "וְתִמְלֹךְ אֲתָה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ מֵהֲרָה לְבִדְךָ עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ... יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם.. לְדֹר וָדֹר!"

(מי השלוח)

*

"הַמֶּלֶךְ"...!

קובע רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" בספרו:

טובה עצומה נצמחת לאדם מכך, שהינו קובע בליבו את המלכת בורא עולם כמלך, ביום נשגב ונאדר של "ראש השנה".

שכן כך מוצאים בדברי חז"ל הקדושים, שהשם יתברך אומר לישראל:

"אמרו לפני מלכויות בראש השנה – כדי שתמליכוני עליכם! אמרו לפני זיכרונות – כדי שיעלה זיכרונכם לפני לטובה, ובמה? בשופר"²⁴!

מתוך לשון ונוסח "אמרו לפני... 'כדי' שתמליכוני עליכם" עולה, כי תועלת אמורה לצמוח לישראל מן 'המלכה' זו, בדומה לסיפא בנוגע לאמירת סדר 'זיכרונות' "כדי שיעלה זיכרונכם לפני לטובה". נשאלת השאלה: מה 'טובה' אמורה לצמוח לישראל מתוך אמירת "מלכויות", עד שהקב"ה בכבודו ובעצמו ממליץ זאת כביכול לישראל בנימוק "כדי שתמליכוני עליכם"? (שהרי פשיטא כי השם יתברך בעצמו איננו זקוק להמלכתנו והינו מלך בלעדיה כמובן)

מנהיר רבנו בעל "מי השלוח" – כי אמת ונכון: תועלת עצומה נצמחת לחיי איש ישראל, מן המלכת שמים זו ביום ראש השנה.

שכן למרות שלעתים נדמה לאדם כי "קבלת עול מלכות שמים" נושאת בחובה 'שעבוד' וכבילה כביכול עבור אדם, אך הדבר אינו כן ואדרבה – זו חירות אמיתית לנפש שאין למעלה הימנה! שכן ככל שאדם מתהלך בהרגשת "אני ואפסי עוד" ובתחושה של "כוחי ועוצם ידי" – כך בעצם הינו הולך ומתרחק מעמו יתברך ושכינתו אינה שורה עליו ועל מעשיו כמאמר רבותינו²⁵ "כל אדם שיש בו גסות הרוח, אומר הקב"ה: אין אני והוא יכולים לדור בעולם!" ומאחר ששכינת כבודו מסתלקת מן האדם – נעשה הוא ממילא חשוף לכל מיני פגעים העשויים לפקוד כל אדם בעולם הזה, ד' ישמרנו.

לעומת זאת:

בעת שאדם מתנהג בענווה יתירה והינו ממליך את הקב"ה עליו, לאחר שמכיר הוא באמת שהכול מעמו יתברך – על זה האדם שורה שכינה. והלוא במקום ששכינה שורה שם אין רע יכול לקרוב ולהזיק, כמאמר: "לא־תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה, וְנִגַּע לֹא־יִקְרַב בְּאֵהָלֶךָ"²⁶! נמצא אפוא כי 'קבלת עול מלכות שמים' מצד האדם משמשת בעצמה כערובה וביטחון לשמירת ה' עליו, כאשר בהתאם לכך הינו נעשה 'בן-חורין' גמור – בניגוד לדימוי המוטעה ולפיו המלכת שמים הינה בגדר 'שעבוד' לאדם, ולא היא.

דברים הללו נכונים וישרים כלפי כל ימות השנה, אך משמעותן כפולה ומכופלת לגבי יום הקדוש ונורא זה "ראש השנה", שבו נחתכים כל מעשי האדם.

²⁴ ראש השנה טז, א.

²⁵ סוטה ה, א.

²⁶ תהלים צא, י.

מסיים רבנו בעל "מי השלוח" זי"ע דבריו אלו – בזה הלשון:

"וזה מייעץ השם יתברך לישראל, שבימי ראש השנה יהיה רגיל על שפתם תיבת "מִלְךְ" – והוא 'סגולה' להינצל מכל רע, כשלא ימוש מפיו, שהשם יתברך הוא מלכו!" (ע"כ)

(מי השלוח ח"ב, למסכת ראש השנה דף טז.)

*

בְּאִין מְלִיץ יִשְׂרָאֵל...

(מתוך "תפלת מוסף")

היה אומר על כך כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל:

"בְּאִין" – בעת שאדם מחזיק עצמו בשפלות להיות בעיני עצמו אפס וכלום בבחינת "אין" – זה בעצמו משמש עבורו "מְלִיץ יִשְׂרָאֵל" הטוב ביותר ביום ראש השנה... בבחינת מה שקבעו חז"ל "כֹּל דְּפִיף טָפִי – מְעַלְיָא"²⁷!

[כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל]

קריאת התורה

וְהָ פֶקֶד אֶת-שָׂרָה... וְתֹאמַר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים, כֹּל-הַשְּׂמֵעַ יִצְחַק-לִי

מהו לשון "עָשָׂה לִי" בדברי שרה?

אומר מרן "מי השלוח":

בדברי חז"ל מובא, כי עקרות רבות נפקדו באותו זמן שנפקדה שרה (מדרש).

ניתן לשער כי 'ליצני הדור' שהיו מבקשים להמעט בגדלותה של שרה, תולים היו הדברים בהיפוך הסדר, באמרם ששרה נפקדה בזכות אותן עקרות ולא הן נפקדו בזכותה, שהרי הן רבות והיא יחידה כנגדן. בכך היו מבקשים להמעט מערכה של שרה, ולהקהות הרושם של 'קידוש השם' שנגרם עקב פקידתה זו.

לכך הייתה שרה מדגישה בדבריה באמרה שאין אמת בדברים, שכן 'כֹּל הַשְּׂמֵעַ' היינו: כל המבין בתוכן העניין ויורד לסוף כוונתו [= 'שומע' מלשון הבנה

²⁷ ביום זה, כמה שכפופים יותר, עדיף. ראש השנה כו, ב.

כמו 'כי שומע יוסף' ["יצחק לי" כלומר: יבין מעצמו כי 'צחוק' ושמחה שגרם הקב"ה בפקידתן של העקרות 'לי' הוא, הכול בא בעטיי ובשבילי.

[מי השלוח' פרשת וירא, חלק ראשון]

פ ר ש ת ה ע ק י ד ה

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת-אַבְרָהָם...

עיקר ניסיון העקידה – מסבר באוזנינו רבנו 'מי השלוח' – לא התמצה בגוף נכונותו של אברהם להקריב את יצחק בנו על גבי המזבח. שהרי לגבי אברהם אבינו הייתה זו מן 'עבודות הקלות' [=כלשון רבנו] לקיים בהן רצון הבורא, שכן אף אילו נדרש הימנו להעלות את עצמו ובשרו לקרבן, לא היה מהסס בליבו כלל. עיקר קושי הגדול של ניסיון עקידת יצחק התבטא בזאת, שבמהלכו נדרש מן אברהם לסלק מעצמו כל נגיעה אישית ולו קלה שבקלות – בכדי להבין לאשורו מהות ציווי הבורא יתברך אליו "וְהֶעֱלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה"²⁸ ככתבו וכלשונו.

שהרי בעצם השם יתברך לא ציווה לאברהם אבינו באופן מפורש "לשחוט" את יצחק בנו על המזבח, אלא כך נאמר לו: "וְהֶעֱלֵהוּ לְעֹלָה!" ואכן במדרש מצינו²⁹, שבעת שאברהם נצטווה מפי מלאך ה' "אַל-תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל-הַנֶּעֱר"³⁰, ניסה אברהם להמשיך בכל זאת בשחיטת יצחק, כפשטות לשון הציווי, עד שהובהר לו משמים כי מצוות הבורא "וְהֶעֱלֵהוּ לְעֹלָה" כבר קוימה בעצם העלאתו של יצחק על גבי המזבח! לפי שכך היה אומר השם יתברך לאברהם: "כלום אמרתי לך 'שחטהו'?? והרי לא אמרתי לך אלא 'העלהו'! היינו: העלה אותו כמות שהוא על גבי המזבח – ושוב תוֹרִידוֹ הימנו!

למעשה כבר למן תחילת עניין העקידה, הבחין אברהם בעמימות שבלשון הציווי "וְהֶעֱלֵהוּ לְעֹלָה", ולא ידע להשית עצות בנפשו כיצד הינו אמור לנהוג: אם כוונת הדברים כפשוטם דהיינו שיקריב את יצחק לקרבן, או שמא אין כאן ציווי אודות מעשה שחיטה ממש, אלא העלאתו גרידא על גבי המזבח, ולאחר מכן הורדתו הימנו!

²⁸ בראשית כב, ב.

²⁹ בראשית רבה, פרשה נו, אות ח.

³⁰ בראשית כב, יב.

כך היו מחשבות הללו של ספק מתרוצצות בליבו של אברהם אנה ואנה, והיה אברהם אבינו תוהה בעצמו כיצד יעשה: אם ישחט את יצחק כפשוטם של דברים – שמא אין רצון ה' בשחיטת יצחק חלילה כי אם בהעלאתו גרידא, ואזי עוון רציחה בידו!! בנוסף נקפו ליבו בחשבו שאם כנים הדברים, הכיצד תתקיים הבטחת הבורא יתברך אליו "פִּי בְּיַצְחָק יִקְרָא לְךָ זֶרַע"³¹! מאידך, חושב היה אברהם: שמא מכל מקום כך רצון הבורא ממני שאשחט את יצחק, ממילא אסור לי להתחכם ולמצוא תירוצים חלילה כדי לחמוק מחובתי לקיים מצוות בוראי!

מסכם רבנו בעל "מי השלוח":

כאן בנקודה זו – גלום היה כוּבְדוֹ הַעִיקְרִי שֶׁל "נִיסְיוֹן הַעֲקִידָה".

שכן אלמלי היה בלבו של אברהם אבינו אף ניד של נגיעה 'כחוט השערה', הייתה "דעתו" של אברהם מכרעת בקלות לעבר הצד השני (=והאמיתי!) בפירוש "העלהו לעולה", שמשמעו 'העלאה על גבי המזבח' ותו לא! רק מחמת זאת שאברהם אבינו ביטל ודיכא בעצמו בכוחות איתנים שלא מן העולם הזה כל נגיעה עצמית אף קלה שבקלות "וכבש את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם", עד שהחליט מתוך הקרבה נפשית שאין בדומה לה כי ציווי השם יתברך הינו "כפשוטו" וכך פעל הלכה למעשה – כך זכה אברהם אבינו לעמוד בהצלחה יתירה בניסיון הכבד והעצום של "העקידה".

לאור זאת מובן היטב, מדוע מתייחס ניסיון העקידה לאברהם אבינו, ולא ליצחק. מכיוון שכל עיקרו של ניסיון זה מופנה היה רק כלפי אברהם אבינו, ששמע בעצמו את צו הבורא בלשון "והעלהו לעולה" והיה אצלו כמין מקום להסתפקות במשמעות הדברים ובמה שנגזר מכך. לא כן אצל יצחק, שהוא לא שמע הציווי מפי השם יתברך בעצמו כי אם מפי אברהם אביו, והאמין לתומו שהדברים נמסרו לו כפשוטם וכלשונם, הלכך לא היה מעשה העקידה ניסיון כה כביר אצלו – כפי שהדבר היווה אצל אביו אברהם אבינו.

זכות עצומה זו של 'מעשה העקידה' – אנו מזכירים ביום איום וקדוש זה באמרנו
יְעַקְדֵת יִצְחָק לְזֶרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכָּר!

(מי השלוח)

ראש השנה שחל בשבת

וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר, הִבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זְכוֹרֹן תְּרוּעָה..

(ויקרא כג, כג-כד)

כתוב אחד אומר "שבתון זכרון תרועה יהיה לכם, וכתוב אחד אומר (במדבר כט א) "יום תרועה יהיה לכם" לא קשיא, כאן ביום טוב שחל בשבת (=זכרון תרועה), כאן ביום טוב שחל להיות בחול (=יום תרועה).

(גמרא, ראש השנה, דף כ"ט ע"ב)

בגמרא מבואר, שבראש השנה שחל להיות בשבת אין כאן אלא 'זכרון תרועה', היות שחכמים גזרו איסור על תקיעת שופר בשבת שמא ילך אצל בקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים, הלכך אין רק 'זכרון תרועה' ולא תרועה ממש. נשאלת השאלה: הכיצד ממלאת השבת את מקומה של התרועה בהעדרה, עד שבעטיה מתקיים בראש השנה שחל בשבת הביטוי 'זכרון תרועה'?

מבאר מרן בעל "תפארת יוסף":

עניין תקיעת שופר הינו, שבאמצעות תקיעת שופר שבקין איל כפוף מתקיים בה עניין כפיפות קומתו של האדם בפני הקב"ה, שזהו עיקר עניינו של יום ראש השנה כמאמרם ז"ל "כל מה שכפוף האדם בראש השנה יותר, עדיף לו לאדם"³².

ביאור הדברים, שבראש השנה שהינו יום הרת עולם, האדם משיב עצמו ומעשיו לרצונו הפשוט של השם יתברך, כפי ששרר בימי 'ששת ימי בראשית' שלא היה קיים אז בעולם 'רצון' אחר זולתי רצונו יתברך. אי לכך, ביום זה של ראש השנה האדם מכפיף עצמו לגמרי תחת רצון עליון זה ונכנע תחת עול מלכותו יתברך כליל. זהו גם עניין 'תקיעת שופר' הנעשה בקין איל כפוף כאמור, ולפיכך נצטוונו בתקיעת בשופר ביום ראש השנה.

והנה, עיקר יום השבת נועד בדיוק לשם תכלית זו: שישבות אדם ביום השביעי מכל מלאכתו, למען יכיר בליבו על ידי כך שכל פעולות ששת ימי המעשה שנעשים מצדו אינן מכוחו, אלא מכוח השם יתברך בלבד שעושה כל המעשים. ועל ידי שביתה זו ביום שבת קודש, האדם משיב כל המעשים למקורם העליון.

אי לכך, בשעה שראש השנה חל בשבת, אין האדם נזקק במידה שווה לתקיעת שופר זו כדי להכניע את מעשיו לבורא עולם ולהשיבם לשורשם, היות שעניין זה מתקיים כאמור בעצם יום השבת, כאשר בזהירותו מחללה בהעברת השופר

ברשות הרבים, שלכן הננו נמנעים מתקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, בזאת עצמו מתקיים עניין 'זיכרון תרועה' ופועל כמו עם תקיעת השופר בעצמה.

(תפארת יוסף, לראש השנה)

רבנו בעל "אורחות חיים" ז"ע אומר:

עצם הדבר שאדם נמנע מלתקוע בראש השנה שחל בשבת, נחשב לו כמעשה בפועל ממש, בדיוק כפי שתקיעה נחשבת למעשה בראש השנה שחל בחול!

ביאור שבדבר:

אנו מוצאים בתורה, שמצוות שביתת שבת נחשבת כמצוות עשה כמאמר הכתוב "וביום השביעי תשבות"³³. נשאלת השאלה, כיצד יכולה השביתה להיחשב כמצוות עשה, והלא בשביתתו אינו עושה מאומה, אדרבה יושב ובטל מכל מלאכה! אלא העניין, שבכל מצוות עשה התורה מחשיבה את פעולת האדם, לפי שבפעולת מעשה שעשה נתגבר על טבע עצלות שבו ועל יצר הרע שמונע הימנו קיום המצווה, והוא שנס מתניו ועשה, לכן פעולתו נחשבת מצווה.

באותה מידה, כשאדם מפאת תשוקתו נמשך לעשיית מעשה אסור, והוא מתגבר על יצרו ונמנע לעשותו, נחשב לו לאדם כאלו פעל ועשה מעשה מצווה כמאמר "ישב אדם ולא עבר עבירה, נותנים לו שכר כעושה מצווה"³⁴. מכיוון שצריך היה אדם להפעיל כוח להימנע מהמעשה, זה נחשב כמעשה ממש. מזו הסיבה אדם ששובת מכל מלאכתו בשבת, נחשב לו הדבר לקיום מצווה של "וביום השביעי תשבות", לפי שהפעיל מעצור בנפשו כנגד יצרו, נחשב כמעשה

אומר מרן "אורחות חיים":

מטעם זה גופו, מי ששובת מתקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, נחשב לו הדבר כמעשה, בדיוק כמו התקיעה שתוקע בראש השנה שחל בחול, לפי שברצונו ובחשקו היה לתקוע בשופר כדי לבלבל השטן, וכל הימנעותו נובעת מגזירת חז"ל, הלכך נחשב לו הדבר כאלו תקע ממש וקיים מצווה באי מעשהו.

יתר על כן, טוען מרן "אורחות חיים": אי התקיעה בשבת, עומד במדרגה גבוהה יותר מן התקיעה בראש השנה שחל בחול! שכן בתקיעת ראש השנה שבחול תיתכן נגיעה מצד האדם במעשהו, שמעוניין לבלבל את השטן, אבל כאן שהינו נמנע מלתקוע על פי גזירת חז"ל, סר האדם מנגיעתו לגמרי, וזה נחשב ביותר!

(סוד ישרים לראש השנה, עניין יא)

תקיעת שופר

21

עניין קול שופר שהינו 'קול פשוט' – אומר רבנו "בית יעקב" – לפי שקול השופר מגיע להזכיר ולעורר 'רצון הפשוט' של השם יתברך כפי ששרר בשעת הבריאה בזמן שנבראה הארץ ומלואה ברוב חסדו כמאמר "עולם חסד יבנה"³⁵.

כי אף שחסדי השם יתברך מתחדשים המה מידי יום ביומו כמאמר "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית", מכל מקום עיקר עניין 'חסד' נמשך משורש החסדים שבראשית הבריאה כמאמר "זכר רחמיך ה' וחסדיך פי מעולם הַמָּה"³⁶, היינו: מזמן בריאת העולם כשטרם היה ביד הבריאה זכות כלשהי שתצדיק את בריאתה וקיומה. לפי שכל חסד שפתח בו הבורא בימי בראשית, נמשך והולך עד עצם היום הזה וכוחו מתעורר בכל עת מחדש.

והנה חילוק שבין 'קול מוגדר' לבין 'קול פשוט' מתבטא הינו בכך, כי בעוד 'קול מוגדר' הינו מכוון כנגד משאלת לב מסוימת שהאדם מבקש עליה בפיו, 'קול פשוט' לעומתו אינו נושא גוון מסוים אלא מגיע ממקום פנימי שבלב המבקש באופן כללי, מבלי הצבת ענין מוגדר ומסוים.

ב'ראש השנה' שהינו יום התעוררות החסדים מראשית הבריאה כמאמר 'היום הרת עולם' – רצון ה' שנהיה מעוררים בזה היום 'חסד הראשון' שהינו בחינת 'קול פשוט' ונטול גוון, כדי שנוכשר לקבל ההשפעות הטובות ממקור החסדים שאינו מוגבל לבקשות מפורשות דווקא. אי לזאת מן הראוי שנכין אנו מצדנו 'כלי' בצורת 'קול סתמי' הנטול גוון, כאשר בכך ניעשה ממילא ראויים להחלת כל מיני השפעות שמשפיע הבורא יתברך עלינו ביום זה, כרחמיו וכרוב חסדיו.

[בית יעקב 'הכולל', לראש השנה]

מצוות תקיעת שופר – אזכרתה כלולה מכל המצוות

יתירה על כך אומר מרן "בית יעקב":

תרי"ג המצוות שניתנו לישראל מטרתן להגיע בהן לקראת הכרה מלאה בגדלות הבורא, כפי שמוגדרות המצוות ב"זוהר הקדוש"³⁷ 'תרי"ג עיטין' [=עצות] היינו 'עצות' כדי להגיע באמצעותן להכרת הבורא ולדבקות בו יתברך.

³⁵ תהלים פט, ג.

³⁶ תהלים כה, ו.

³⁷ זוהר הקדוש, חלק שני, דף פב ע"ב.

שכן בעולם הזה מצויות הנאות גשמיות לרוב המשכיחות מהאדם את המציאות האלוקית, הלכך קבעה לנו התורה לעומתן מצוות רבות, כדי להזכירנו באמצעותן מידי מי מגיעים אלינו כל החסדים הללו, למען לא נתפשט בהם מחוץ לתחום.

למשל:

אדם האוכל או שותה, יתכן שיבוא לכלל מחשבה כי זו תכלית עולם הזה, כאלה האומרים לנפשם 'אכול ושתה כי מחר נמות' חלילה. אי לכך תיקנו לעשות 'ברכה' בטרם יכניס אוכל לפיו, ולאחר האכילה יודה לה' ויברך 'ברכת המזון'. אדם שבונה בית, יכול שידמה בנפשו כי מכוחו ומכספו נבנה הבית, אמרה התורה שיניח מזוזה בפתח, כדי להזכיר שהכול מאתו יתברך ולא מכוחו ועוצם ידו. אדם קונה בגד, עליו להקפיד לבל יימצא בו שעטנז, ואם בגד ארבע כנפות הוא, מחויב הוא להטיל בו ציצית. אדם חורש שדהו, ידקדק לבל יזרע כלאים ולא יחרוש בהמתו כלאיים. וכן בקציר שדהו ישנה מצוות פאה, לאחר מכן הפרשת תרומות ומעשרות ומצוות חלה, וכיוצא באלה. כל הללו מטרתן להזכיר לנו בעת פעולותינו השונות מגדלות הבורא, וכי לו העוז והמשרה.

יוצא מכלל אלה הינה מצוות 'תקיעת שופר', שנצטוונו ביום 'ראש השנה'.

'תקיעת שופר' שאנו תוקעים ביום ראש השנה בעידן המלכתו יתברך ייחודה בכך, שתכליתה להזכיר לאדם כללות גדלות הבורא שגבוהה מהשגת אנוש ומופשטת מלבוש גשמי כלשהו. באמצעות 'תקיעת שופר' נזכר אדם בגדלותו האינסופית של מלך מלכי המלכים, והינו ממליכו עליו ונכנע מפניו בכל עניין.

הלכך אין 'קול השופר' בעל קול מוגדר אלא 'קול פשוט' הנטול גוון כלשהו, לפי שכל עניינו להזכיר לנו את עצם המלכתו יתברך מבלי 'גוון' עולם הזה.

[סוד ישרים' לראש השנה, בשם אביו מרן "בית יעקב" זצ"ל]

מבנה השופר, הינו כידוע צר, וגורם לצמצום הקול היוצא ממנו.

אומר מרן הקדוש "אורחות חיים", כי דבר זה מכוון ואינו בא לריק, לפי שעניין זה נכלל בעצם מהות 'תקיעת שופר'.

בראש השנה שהוא 'יום הרת עולם' נצטוונו במצוות תקיעת שופר. 'תקיעת שופר' זו בכוחה לחדור בעד למסך ההסתר שירד על עולמו של יוצר כל,

ולחזיר באדם את מידת הכרת הבורא כפי ששררה בימי בראשית, בעת שהשגחה הפרטית נגלתה לעיני הברואים באופן ברור ומוחשי ביותר.

דבר זה מושפע עלינו באמצעות מצוות 'תקיעת שופר' ומבנה השופר עצמו הינו רומז על כך.

שהרי מבנה השופר מגיע בצורה הגורמת לצמצום הקול היוצא מהשופר, שאינו מניח לקול להתפשט לצדדים אלא הקול יוצא ועולה הישר כלפי מעלה. התוקע בשופר מורה בכך, כי אף שביכולתו לנקוט בכל מיני פעולות שבעולם ולהתפשט במעשיו כרצונו, מכל מקום הינו 'מצמצם' עצמו מדעתו בהיקף פעולותיו, למען לא תתערבנה במעשיו פעולות שאינן לרצונו יתברך, המהווה מקור לפעולתנו.

בתקיעת שופר זו אנו מראים, שהננו מכירים בכך שכל מעשינו ויכולותינו נובעות מכוח השפעתו של הקב"ה ואינן מגיעות מכוחנו כביכול – אי לזאת מוטל עלינו לצמצם את פעולותינו כנדרש, ולהשתמש בכוחנו בהתאם לרצון השם יתברך בלבד.

זוהי המלכת השם יתברך עלינו כפי הצד הטוב ביותר.

[סוד ישרים, ראש השנה, עניין ג]

עניני תקיעות המסופקות

[תשר"ת-תש"ת-תר"ת] **תקיעת שופר**

"יהי רצון שיעלו אלו המלאכים היוצאים מן השופר...
ומן תשר"ת, ומן תש"ת, ומן תר"ת – לפני כיסא כבודך,
וימליצו טוב בעדנו"!!

[=מתוך נוסח "יהי רצון" שלאחר התקיעות]

בידוע כי "סדר תקיעות" שבידינו בראש השנה, הכולל סך הכול מניין שלושים קולות [=שלש פעמים "תשר"ת", שלש פעמים "תש"ת" ושלש פעמים "תר"ת"] – שורשו ועיקרו נעוץ בספק יסודי השורר בבית ישראל מני דורות, בדבר אופייה של "תרועה" שנצטוונו עליה מן התורה במאמר הכתוב "יום תרועה יהיה לכם"³⁸: האם כוונת התורה הינה לקול קטוע הנקרא "שברים" (=גניחות)? או

שמא הכוונה לקול יבבה שנקראת "תרועה" (=יללה)? ואולי שניהם כלולים בלשון הציווי? ואי לכן, יש לצרף ולעשות שני הקולות הללו יחדיו³⁹.

לאור מצב 'ספק' זה ועל מנת לצאת באופן בטוח מידי הספקות הללו, סידרו ותיקנו לנו רבותינו חכמי הגמרא את מכלול הקולות האלו שנדרשים אנו לתקוע ביום ראש השנה – הכוללים סדרי "שברים" לחוד, סדרי "תרועות" לחוד, וכן שילוב שני מיני הקולות הללו. מכל הללו נגזר ונסדר אצלנו "סדר תקיעות" יום ראש השנה, הכוללים כאמור סדרי תשר"ת, תש"ת ותר"ת – כמנהג המקובל בקרב תפוצות ישראל מדורי דורות עד ימינו אנו.

אלא שאם כנים הדברים, וקולות הללו מכוח ספק בלבד הם באים, כיצד מבקשים אנו במהלך תפילת "יהי רצון" שלאחר התקיעות כי "כל המלאכים היוצאים מתשר"ת ותש"ת ותר"ת, ימליצו טוב בעדנו"? הלוא פשיטא שמלאכים נבראים רק ממצוות שנעשות כתיקונן; ומאחר שרק חלק מסך קולות הללו נעשה כדת של תורה וכלפי שמיא גלוי איזה הם, ואלו יתר הקולות 'כלא' נחשבים לעניין "קול שופר" – נמצא אפוא שרק מחלק מן הקולות נבראים מלאכי מעלה, בעוד שמן האחרים שבאים מספק גרידא אין מלאכים יוצאים מהם כלל! היה לנו לומר רק "שכל המלאכים היוצאים מן השופר" מבלי לנקוב בשמם של הסדרים המסופקים!

~ יסודן ושורשן של "מצוות ספקיות" ~

מאיר לנו מרן הגה"ק בעל "אורחות חיים" זי"ע בספרו "עין התכלת" – השקפת יסוד הנוגעת לכלל קיום 'מצוות המסופקות' ולקיום המצוות בכללן:

"כל מצווה שאדם מקיים, הן בתורת "וודאי" והן הנובעות מחמת "ספק" גרידא, נחשבות המה מצוות השם לכל נושא ועניין, ובעלות קדושה שווה הן! ואין משנה כלל לצורך העניין, אם יודעים הננו בעת קיום המצווה אודות הצלחת קיומה, או שנשארים אנו בערפל וחוסר ידיעה לגבי נקודת 'קיום המצווה'.

שכן מהו עיקר עניינה של "מצווה"? עיקרו הינו 'קיום רצון הבורא'! ואם זו עיקרה של מצווה, מה משנה לנו באם מקיימים אנו את המצווה בחזקת "וודאי", או שחלק נותר עלום מכוח הספק, סוף כל דבר אנו פעלנו בה כפי יכולתנו וכי מה שמעניין אותנו הינו באם נקבל שכר בשל "קיום המצווה" או לא? בוודאי שאין

³⁹ ראו סוגיית הגמרא ראש השנה לד, א: 'אתקין רבי אבהו בקיסרי' וגו'. וראו באורך מזה בטור סימן תק"ץ כל השיטות בזה.

הדבר כן! אלא כל דבר שיהודי עושה למענו יתברך, אף אם נעשה רק עבור ספק ספקה של קיום "מצווה" – נחשב בשמים כ"מצווה" לכל דבר ועניין, ואף נברא הימנו מלאך מצווה מליץ יושר לאדם! גם הנפעל בגדר 'ספק' גרידא, ואף כשבלתי ייודע לו אם 'נתקיימה המצווה' אם לאו. דוגמה לכך – חיוב קיום מצוות היום בזמן "בין השמשות" שהינו ספק יום ספק לילה, אשר קיומו המובטח לא ייודע לו לעולם).

ומכאן מקור אלו "המלאכים המסופקים" היוצאים ונבראים מן התקיעות המסופקות שהננו תוקעים ביום זה – שהם מלאכי מצווה לכל דבר. לא זו בלבד מלאכי "מצווה דרבנן" על שום שציוו לנו חכמים לתקוע כן, אלא "מלאכי תורה" ממש הם, מכיוון שהינם באים לעולם כתוצאה ממעשים שנועדו למען קיום מצוות התורה באופן נעלה מכל ספק בתקיעת שופר של ראש השנה!

~ הקב"ה חפץ ויקר מאד בעיניו קיום מצוות מתוך הספק ~

מוסיף רבנו הקדוש להשריש בזאת:

לא זו בלבד שבמעשה מצווה מסופקת מקיים אדם "מצווה" – אלא שכך רצונו של מקום שיקיימו ישראל לעתים המצוות מתוך מצב עמעום וספק דווקא, וקורת רוח מיוחדת עולה לפניו יתברך מקיום המצוות באופנים אלו.

שכן לו חפץ הבורא רק ב"מצוות וודאיות" מצד האדם – כיצד ניתן להבין העובדה שדווקא במצוות "יום תרועה" של ראש השנה, מדשדשים הננו מאז ומעולם במצב של עמעום וערפול, עד שאפילו בדורות הקדמונים לא היה נהיר לחכמי ישראל מצוות "תקיעת שופר" כיצד מקיימים אותה כדין של תורה!

אלא שהוא אשר דברנו – ריבון העולמים חביב בעיניו עד לאחת מעשי מצוותיהן של ישראל, וחביבות יתירה נודעת לפניו יתברך כלפי המצוות שישראל קדושים מרבים להדר ולדקדק אחריהן כדי לקיימן באופן הנעלה מעל לכל ספק! הלכך במכוון השאיר הבורא מצווה זו במצב חוסר-בהירות, מתוך מגמה שישראל במעשיהם ובדקדוקיהם יהדרו לקיימה ביתר שאת בכל האופנים האפשריים, ומזה גופא עולה נחת רוח מרובה לפני המקום ברוך הוא! וכל התקיעות הללו הנעשות מכוח ספק – הינן אפוא מגופי המצווה.

חביבות המצווה והידור קיומה – גורמת "המתקת דינים" למעלה

יתירה מזו – מאיר לנו מרן הקדוש "אורחות חיים" זי"ע:

מקיום מצוות במצב של ספק, נגרמת "המתקת דינים" למעלה, וזה הדבר בעצמו הינו מליץ יושר רב על ישראל קדושים, שכה מהדרים הם במצוות בוראם.

ביאור שתי הבחינות של ימי ראש השנה –

"דינא קשיא" ו"דינא רפיא"

על יסוד דברים הללו, ובהסתמך על דברי "זוהר הקדוש" בנידון – מבהיר מרן הקדוש סוגייה עמומה של שני ימי ראש השנה, שלדברי "זוהר הקדוש" יום ראשון של ראש השנה הינו בבחינת 'דין קשה' המכונה "דינא קשיא", ואלו יום השני הינו נחשב ליום דין קל יותר הקרוי "דינא רפיא"⁴⁰.

עצם העובדה שישראל עושים תמיד שני ימי ראש השנה על יסוד "ספק" שמא יבואו עדים מן המנחה ולמעלה, ועל פיהם יעובר חודש אלול ויקודש חודש תשרי ביום שלאחריו, שעל יסוד כך נוסדו לדורות שני ימי ראש השנה – זה עצמו גורם למתן את הדין הקשה, עד שנהפך ל"דינא רפיא" [=דינים רפויים].

הלכך, יום ראשון של ראש השנה עומד תחת סימן דינים קשים "דינא קשיא" – בעוד בכניסת יום השני מתרופפים הדינים עד שנעשים "דינא רפיא"!

(ספר "עין התכלת" למרן בעל "אורחות חיים" זי"ע, עמ' ק"פ–קפ"ב)

מלכויות

אמרו לפני מלכויות, כדי שתמליכוני עליכם.. [ראש השנה טז.]

מאי משמע 'כדי' שתמליכוני עליכם? הלוא אמירת מלכויות היא בעצמה מהווה המלכת השם יתברך?

מבאר מרן הקדוש בעל "אורחות חיים":

על זאת שהננו עומדים בתפילה לפניו יתברך ומגישים בקשותינו על צרכי גשמיות, יש לכאורה מקום לשאול: הכיצד נוהגים לבקש מעמו יתברך צרכים

⁴⁰ זוהר פרשת פנחס, דף רלא ע"ב.

שהננו חפצים בהם – הלוא בעצם הבעת משאלות כאלה הננו מנסים כאלו 'לחוות דעה' כלפי מעלה, כיצד יש להקב"ה לנהוג עמנו בסיפוק צרכינו האישיים??

משריש בנו רבנו "אורחות חיים" זי"ע בדברי קדשו – ערך יסוד:

כאשר אדם ממליך עליו את ריבון העולם ומבטל דעתו ורצונו בפניו – הופכים מילא מבוקשיו וצרכיו של אדם להיות 'נוגעים בכבודו יתברך' כביכול! שכן לאחר שאדם מצדו סילק במשאלותיו כל נגיעותיו הפרטיות, לשם מה אפוא מבקש הינו חיים ושובע, פרנסה וכלכלה, הרחבה ונחת? אין זאת אלא שלצורך "כבוד שמים" הוא מבקש כל זאת, למען יוכל לעבדו יתברך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל! על יסוד זאת, יכול אדם להפנות בקשותיו אליו יתברך בשופי ולהביע בפניו משאלות ליבו הנחוצות, שכן כל מה שיבקש בזאת כלול במסגרת "כבוד שמים" כביכול, ומשאלות שנוגעות ב"כבוד שמים" אינן אמורות לשוב ריקם.

וזהו שנאמר כאן:

"אמרו לפני מלכויות" – היינו קבלו על עצמיכם עול מלכות שמים שלימה "כדי שתמליכוני עליכם" שאז ייהפכו כל משאלותיכם ובקשותיכם להיות נוגעים ב"כבוד שמים" כביכול. או אז תוכלו לעמוד ולתבוע צרכיכם מלפני הקב"ה בצדק ובמשפט, והוא יתברך ייענה לבקשתכם וימלא משאלות ליבכם לטובה.

(סוד ישרים, עניין כד)

לשם מה זקוק הקב"ה כביכול לכך, כי ימליכוהו ישראל עליהם?? הלוא בין כה וכה הקב"ה הינו מלך כל הארץ ובלעדיו אין אלוהים כמאמר "פִּי הַמַּלְכוּת שְׁלֹף הִיא"?

משיב מרן הקדוש בעל "תפארת יוסף" זצ"ל:

אמת ונכון כי הקב"ה אינו זקוק כלל להמלכתנו, שהרי השם יתברך הינו מלך "בעצם" עוד בטרם שנברא העולם כמאמר "אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מֶלֶךְ, בְּטָרָם פֶּלֶא יִצוֹר נִבְרָא!" אף הכלל הידוע של "אין מלך בלא עם" אינו חל אלא כפי תפיסת הבריאה, ותפיסה זו בעצמה הינה "יציר נברא" מידי הקב"ה שממנו בא הכול. לפי שהשם יתברך כביכול הריהו מעל ומעבר לתפיסת הבריאה, עד שאין לנברא שום תפיסה והשגה במלכותו יתברך.

על שום מה אפוא אומר להם הקב"ה לישראל "אמרו לפני מלכותי"?

אלא ש'תפיסה' זו כאילו חסרה בעולם המלכה של הקב"ה מצד בני האדם – הינה בעצם "שְׁכַל נברא" מן השם יתברך, היינו: לפי שרצה הקב"ה לזכות את ישראל ולהעניק להם תחושה כאלו מוסיפים הם שלימות בבריאה בהמלכתם אותו יתברך עליהם, כדי שבאמצעות תפיסתם זו ירבה שחרם של ישראל בשל המלכתם את הבורא מעצמם וכפי בחירתם, למרות שאצל בורא עולם אין חסר כלום כאמור, ומלכותו יתברך בכל משלה אף ללא המלכתנו כביכול. אי לזאת נטע הבורא יתברך תפיסה זו בקרב הבריאה, כדי לזכות בה את ישראל בהמלכתו.

זהו שאומר להם הקב"ה לישראל:

"אמרו לפני מלכויות" כל זאת על שום מה? "כדי שתמליכוני עליכם" היינו מעצמכם ומתוך בחירת ליבכם, כשבזאת ייעשה רצוני ובכך תיעשו שותפים עמי בהמלכה זו.

("תפארת יוסף" לראש השנה, ד"ה "אמרו לפני מלכויות")

*

לֹא הַבֵּית אֲוֹן בְּיַעֲקֹב.. ה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מְלָךְ בּוֹ..

עם ישראל – אומר מרן בעל 'אורחות חיים' – הינו קשור להשם יתברך תמיד, כמאמר הכתוב⁴¹ 'וְאִתְּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים פְּלִכֶם הַיּוֹם'. אף כאשר נראה לעינינו ביהודי שסטה מדרך הישרה חלילה, הרי בעומק פנימיותו נותר הוא קשור בקב"ה, שכן החטא אינו פוגם רק בשכבה 'החיצונית' של הנפש, ואילו בעומק 'נקודה הפנימית' שבו נשאר ניצוץ של קדושה שאינו כבה לעולם. אי לזאת, פתוחה האפשרות בפני כל יהודי לחזור בתשובה ולהיטהר מעוונותיו. משל למה הדבר דומה? לאבן יקרה שנפלה לתוך רפש ונטנפה, שאין צריכים אלא להוציאה מן הבוץ, לנקותה ולצחצחה, ואז תבריק כבראשונה.

זהו שאומר הכתוב "לֹא הַבֵּית אֲוֹן בְּיַעֲקֹב", היינו: המתבונן בליבו של יהודי (=הבטה' הינה לשון הסתכלות לעומק) ייווכח כי אין 'און' מצוי בו חלילה, ובנקודתו הפנימית יש לו שייכות עם השי"ת. וזהו 'ה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מְלָךְ בּוֹ', היינו שנקודת העומק שבלב ישראל נשאת תמיד קשורה בהשם יתברך.

[סוד ישרים, נג]

⁴¹ דברים ד, ד.

וְנֹאמֶר, פִּי לֵה' הַמְּלוּכָה וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם

'מֶלֶךְ' ו'מוֹשֵׁל' – אומר רבנו 'אורחות חיים' – הינם שני מושגים דומים אולם נפרדים ושונים. 'מֶלֶךְ' הינו מי שנבחר למלוך ברצונו של העם, והוא מולך עליהם בהסכמה – ואילו 'מוֹשֵׁל' זהו מי שמנהיג ורודה בעם בעל-כורחו.

הקדוש ברוך הוא, אומר מרן, נקרא אמנם 'מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ', אולם מושג המלוכה מבחינת 'המקבלים' אינו שווה אצל הכול. שכן ישראל, מקבלים עליהם 'עול מלכות שמים' ערב ובוקר, וממליכים את השם יתברך עליהם מרצונם ומדעתם, הלכך אצלם נקרא הקב"ה 'מֶלֶךְ' כמאמר "פִּי לֵה' הַמְּלוּכָה"⁴².

ואלו כלפי אומות העולם קרוי השם יתברך 'מוֹשֵׁל', לפי שאומות העולם אינן מוכנות להודות מרצונן במלכותו, רק הקב"ה מושל עליהן 'בהכרח' ובכפייה שלא מדעתם. ולכן עליהם נאמר "וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם".

[סוד ישרים לראש השנה, עניין נ"ו]

'זכרונות'

"אמרו לפני זיכרונות, כדי שיעלה זיכרוכם לפני לטובה.."

[ראש השנה טז.]

לכאורה מה שייך לשון 'זכירה' אצל השם יתברך שאין שכחה לפניו כמאמר 'פִּי זֹכֵר כָּל הַנְּשִׁפְחוֹת אֲתָה הוּא מְעוֹלָם וְאֵין שְׂכָחָה לְפָנַי כִּסָּא כְּבוֹדְךָ'?

מבאר מרן אדמו"ר בעל 'תפארת יוסף' זצ"ל:

'זכירה' זו שאנו מוזהרים עליה, אין המדובר כלפי הקב"ה כביכול, שכן אצלו אין שייכות לעניין 'שכחה' כמובן – כי אם כלפי האדם בעצמו המדובר.

כי למרות שהקב"ה מנהג את עולמו בכל עת ובכל שעה והשגחתו יתברך על העולם תמידית היא – אולם אצל 'האדם' נסתר זאת ואינו רואה זאת בעיניו. האדם מצדו רואה תמיד כיצד 'עולם' כמנהגו נוהג' בדרך הטבע כביכול, ומחמת רוב ההרגל בכך הינו נעשה 'שוכח' מעניין השגחה הפרטית של הקב"ה ואינו מרגיש בדרך כלל בחיבורו התמידי עם השם יתברך, כיצד השי"ת זוכר מעמו.

⁴² ספר עובדיה פסוק כא.

אי לכך מוטל בזאת על האדם לקבוע בליבו 'זיכרון' זה כי השם יתברך הינו מנהיג את העולם ובעל הבירה והינו מנהיג בעולמו כרצונו, וכל מה שרואות עיני האדם אינו בא מכוחו ועוצם ידו להבדיל, אלא הכול מלמעלה מתנהל ובא בהשגחה פרטית. וכפי שיקבע האדם בליבו ההכרה הזאת, כך ובאופן זה יהיה רואה בבירור עניין החיבור בהנהגת הבריאה עם השם יתברך, וזכירת הבורא יתברך ממילא תמלא אותו באופן בלתי פוסק.

וזהו שאמרו חז"ל: "אמרו לפני זיכרונות", היינו הזכירו לעצמיכם עניין האמור, ותקבעו בליבכם ביום זה שבו מתחדשת הבריאה עניין הנהגת השם יתברך בהשגחה "כדי שיעלה זיכרוכם לפני לטובה", היינו שעל ידי זיכרון זה ייקבע הדבר בליבכם לטובה, וכך תהיו זכורים תמיד בחיבור שלכם עם בורא העולם.

[תפארת יוסף]

*

כֹּה אָמַר ה', זָכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ.. לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר...

מבאר בזאת מרן אדמו"ר בעל "אורחות חיים" זצ"ל, משמו של אביו הקדוש מרן בעל "בית יעקב" זי"ע:

"חֶסֶד נְעוּרֶיךָ" היינו אהבה וחשק הגדול שהיה להם לישראל בראשית היותם לעם, כשעדיין 'מנוערים' היו מתורה ועבודה ובטרם ניתנה להם התורה.

"אַהֲבַת פְּלוּלוֹתֶיךָ" זוהי אהבה עזה שהייתה להם לישראל בעת שעדיין לא נמצא בהם עניין התורה, ומכל מקום 'הכלילו' עצמם ברצונו יתברך.

"לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר", כלומר: אף כשהיו ישראל בבחינת 'מדבר' היינו בעת שנראה כי אור פניו יתברך נטה מהם, לפי שהיו נזופים במדבר במשך ארבעים שנה עקב חטא המרגלים ונגזר עליהם למות במדבר. ורוח צפונית לא הייתה מנשבת להם וגם לא יכלו למול עצמם⁴³, בעת שהנהגה האלוקית כלפי ישראל הייתה בבחינת 'אחור'⁴⁴ ונדמה להם לישראל שאין חפץ השם יתברך בעבודתם חלילה – למרות כל זאת לא פסקה חיבתן של ישראל כלפי הקב"ה במשך כל אותן שנות מדבר הקשות, והיו כרוכים אחריו יתברך על כל צעד ושעל.

כללם של דברים מלמד, כי בעמקי ליבם קשורים המה ישראל בהשם יתברך, ואין קשר זה קשר מקרי חלילה או תלוי בנסיבות כלשהן. מכאן אפוא, שכישלון

⁴³ השוו יבמות עב, ב ברש"י ובתוספות. בבא בתרא קכא, א.

⁴⁴ עץ החיים לרח"ו שער מיעוט הירח פרק ב. אוצרות חיים, שער הארות ז"נ, פרק א.

מצד ישראל אינו נוגע בשורש מהותם חס ושלום והינו רק לשעה, ואלו לאחר מכן חוזרים הם ישראל למהותם האמיתית ולקשרם המהודק עם השם יתברך.

הלכך נקבע זה הפסוק לאמרו בסדר 'זיכרונות' בראש השנה, לפי שבכל 'ראש השנה' מתעורר כוח 'ששת אלפים שנה' מראשית הבריאה שהשנה כולה כלולה בהן, ולכן מזכירים אנו לפניו יתברך זכותם של ישראל מימי 'דור המדבר' בכדי להטעים בזאת, שאף אם במהלך השנה נטינו חלילה מרצון ה' לדאבון ליבנו, לא היה בכך דבר מכוון בשורש, רק כולו בגדר 'מקרה' כביכול. שכן בעצמותנו טבועה היא קדושת ישראל וקדושת האבות, שקשורים היו בלב ונפש באהבת הבורא למרות כל שעבר עליהם בזמניהם השונים, סימן יש בדבר שאף עתה מקושרים הננו בו יתברך, ואי אפשר לנו להיפרד הימנו כלל וכלל.

[סוד ישרים לראש השנה, אות ט"ז, בשם מרן בעל "בית יעקב" זי"ע]

%%%%%%%%%

מנהגי כ"ק רבותינו זללה"

בראש השנה

[שנהגו בהם בקביעות, או לעיתים מזומנות]

א. מרן בעל "אורחות חיים" זי"ע שימש בעצמו "בעל תוקע" בראש השנה. וכן נהג אחריו בנו הקדוש מרן בעל "תפארת יוסף" זללה"ה, ששימש בתור 'בעל תוקע' בראש השנה.

ב. רבנו הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע, ציווה פעם אחת בראש השנה קודם תקיעת שופר לכל החסידים הנמצאים עמו בבית המדרש, שיאמרו עמו בכוונה גדולה תפילת "אהבת עולם אהבתנו ה' אלוקינו, חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו...עד "ולאהבה את שמך", כך יאמרו עמו כמה פעמים. ואמר, אשר רואה גזירות לא עלינו על ישראל, על כן יתפללו בהתלהבות ובתשובה ממעמקי הלב. והוא עצמו אמר כן בבכייה רבה.

תלמידו הגדול של רבנו, הרב הגאון והקדוש רבנו צדוק הכהן מלובלין זצ"ל נהג כן אחר רבו בכל שנה ושנה, וציווה גם כן לקהל עדתו שיאמרו כן קודם תקיעת שופר ג' פעמים.

[ספר 'דור ישרים']

ג. בראש השנה האחרון לימי חייו, ציווה מרן בעל "אורחות חיים" זללה"ה לנגן כמה פעמים "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים".

[שם]

ד. כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל, נוהג היה לעמוד על רגליו במשך כל תפילות חזרת הש"ץ בימים הנוראים, עד שנותיו האחרונות כאשר נחלש מאוד ונאלץ לשבת בכיסא מושבו.

ה. קודם אמירת 'למנצח', נוהג היה כ"ק מרן אדמו"ר זצלה"ה לעמוד אצל הבימה עטוף בטלית כשהשטריימל חבוש לראשו, והטלית הייתה משוכה על השטריימל, והיה קורא ברתת מאמרי "זוהר הקדוש" בעניין תקיעת שופר הנדפס בתוך המחזורים. את מאמרי "הזוהר" היה מרן קורא בלחש ובהתרגשות עצורה, מעט במרוצה, והיה נמשך המעמד הזה זמן מה, כאשר כל הקהל עומדים מסביב ומביטים אחרי מרן בקול דממה דקה ובחרדת קודש. עד שנשמע קולו של 'בעל תוקע' בהכריזו 'למנצח', ואז החלו הכול מזמור 'למנצח'.

ו. מנהג כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל, לשמש 'בעל מקריא' בעת תקיעות שופר של 'מיושב'. ומה נהדר היה מראה כהן גדול בהיותו עומד אצל התיבה ליד 'בעל התוקע', מלובש ב'קיטל' והטלית עם העטרה מופשלת על פניו הקדושות פני להבים, ונשמע קולו בקודש ברטט:

'ת-ק-י-ע-ה!' 'ש-ב-ר-י-ם-ת-ר-ו-ע-ה!' אשרי עין ראתה אלה ואוזן שמעה זאת!...

ז. כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל לא היה מנהגו להגיד תפילת 'תשליך' ביום ראש השנה, והיה אומר 'תשליך' ביום סליחות של י"ג מידות.

זיכרונות מימי ראש השנה במחיצת רבותינו הקדושים

זללה"ה זי"ע

(אצל כ"ק מרן אדמו"ר הגאון הקדוש רבי שמואל שלמה

זצלה"ה הי"ד מראדזין)

א. ביום ערב ראש השנה, עברו כל החסידים הבאים להסתופף בחצר הקודש לקבל פרישת "שלום" אצל הרבי בקודש פנימה.

ב. תפילת מנחה של ערב ראש השנה, התפלל הרבי זי"ע בבית המדרש, יחד עם הציבור [למרות שבשאר תפילות השנה התפלל בחדרו]. הרבי זכרונו לברכה נכנס לבית המדרש להתפלל, בשעה מאוחרת מאד.

ג. לאחר תפילת מנחה, יצא הרבי מבית המדרש בליווי אחד מן החסידים, אל רחבת הגינה שבחצר מאחורי בית המדרש.

ד. בתפילת ערבית של ראש השנה, לא היה הרבי נוכח בבית המדרש, אלא התפלל בחדרו המיוחד שלידי בית המדרש, כדרכו בקודש במשך כל שבתות השנה.

ה. עם סיום תפילת ערבית של יום טוב, עברו המוני החסידים שהגיעו מכל רחבי המדינה, על פני הרבי בחדרו, לאחל ולומר "גוט יום טוב", לברך ולהתברך בברכת שנה טובה (רק עברו, מבלי הושטת יד).

ו. ה"טיש" (עריכת השולחן הטהור) בראדזין אצל כ"ק מרן זצ"ל, נערך בשעה מאוחרת מאד (בשעה 2 בלילה ויותר. בשנת תרח"ץ היה מעשה, שהרבי נכנס לטיש רק ב-3 וחצי בלילה). בין היושבים ליד שולחן הרבי ("טיש זיצערס"), היו הרשומים להלן: גיסו של הרבי, כ"ק מרן אדמו"ר (מוהרא"י) זצ"ל; הרה"צ רבי מאָטיע ליינער מלובלין, דודו הישיש של הרבי; החסיד הישיש רבי ישראל'קה סטאַצקער "בעל המסדר" של כתבי יד קודש של הספר הקדוש "בית יעקב" על ספר ויקרא (ועוד), אשר עוד היה תלמיד אצל מרן רבנו הקדוש בעל "אורחות חיים" זי"ע; וכן החסיד המפורסם רבי לייבל פשוט מווארשה.

ז. הדוחק ששרר ב"טיש" בליל ראש השנה היה רב ועצום, לרגל ה"עולם" האדיר שהגיע ל"ראדזין" ליום טוב של ראש השנה, מכל ערי השדה שבסביבה, ומכל הערים ועיירות בפולין (בראש השנה הייתה ה"נסיעה" הגדולה ביותר לרבי, כמקובל בחצרות הקודש בפולין). והיו ששכבו מתחת הספסלים, מרוב הלחץ זה הדוחק אשר שרר בבית המדרש ואף מחוצה לו.

וא"ה: בקשר לנסיעת "העולם" לראש השנה בראדזין, סיפר לימים כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל, גיסו של כ"ק מרן זצוק"ל, שלעת נסיעת ראש השנה האחרון של שנת תרצ"ט, הגיעה לראדזין "נסיעה" גדולה, שהייתה מורכבת בעיקר מבחורים ואברכים עולי ימים. אנשי החצר, שמורגלים היו בבואם של חסידים ואנשי מעשה באים בימים, שהגיעו

לימים נוראים להסתופף בצל הקודש, העירו באוזני מרן זצוק"ל לאמור: איזה אבותיהם של אלו ("ווי זענען די טאַטיס"?), מדוע לא באו הנה??

האיר לעומתם כ"ק מרן זצוק"ל במתק לשונו ובגערות חכם, באמרו: "די טאַטיס דאַרף אַיך? איך דאַרף די קינדער, זיי דאַרף אַיך האָפּין! [הזקנים דרושים לנו? לנו דרושים הצעירים, הנערים, ואליהם עיקר כוונתנו!] יישארו הזקנים בביתם אם ירצו, אולם ישלחו 'הנערים' במקומם... [כידוע זאת הייתה משא עבודתו בקודש של מרן, ולמענם פתח הישיבות הקדושות "סוד ישרים" בפולין וניהלן במסירות נפש. ז"ע

ח. הרבי ז"ל נכנס ל"טיש", ועשה "קידוש" על הכוס ללא שהיות. לאחר מכן, בצע על י"ב חלות, שתי חלות גדולות ועשרה חלות קטנות.

ט. את ה"פּילקס" של י"ב חלות משולחן מרן זצ"ל, היו חוטפים החסידים, עד כי בשנה מסוימת ביטלו את חטיפת החלות, משום מעשה שהיה.

י. הרבי היה מטבל את התפוח בדבש, ואחר כך חטפו החסידים "שיריים" (בכלל היה המנהג שלא חלקו השיריים לחסידים, רק החסידים "חטפו" לעצמם).

בשנה אחת, אירע בעת טיבול התפוח בדבש, אשר נטבל קצה זקנו של כ"ק הרבי זכרונו לברכה, בתוך צלוחית הדבש. ואז הגיב מרן על כך, שזה "סימנא מילתא" מיוחדת לשנה טובה ומתוקה ביותר.

יא. החסיד רבי לייבל פשוט ז"ל מוורשה, נתכבד בשירת "אתה בחרתנו" ליד השולחן הטהור (הייתה לו "חזקה" בכך).

יב. בעת אכילת ה"קומפוט" (לפתן), היה מרן זצ"ל מטבל פרוסת חלה בתוך הקומפוט (=שמא כדי לצאת מידי "ספק ברכה" בסעודה על ה"קומפוט")

יג. "תפלת שחרית" של ראש השנה היו מתפללים בבית המדרש בשעה מאוחרת, היות וכ"ק מרן זצ"ל חפץ שבחורי הישיבה יתפללו בשעה מוקדמת יותר ויסיימו גם כן בשעה מוקדמת, ושלא יתפללו יחד עם החסידים ו"בעלי הבתים" במניין של הרבי, זאת על מנת ש"סדר הישיבה" לא יופר לגמרי וכדי שיוכלו אפילו ביום ראש השנה לקיים "סדר לימוד" בישיבה! (לפעמים עזב הרבי את חדרו שהתפלל שמה, או בתפלת מוסף, בכדי לראות בעיניו שאכן הבחורים לומדים כמבוקש..)

יד. בתור "בעל שחרית" אצל הרבי זיכרונו לברכה בראש השנה, שימש החסיד המפורסם רבי שלמה הלברשטט מלובלין, אשר שימש כנשיא הקהילה היהודית בלובלין ומזכיר הישיבה הגדולה "חכמי לובלין" (=ממקורבי מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, רבה של לובלין וראש הישיבה).

טו. תפילת שחרית, היה הרבי זיכרונו לברכה מתפלל בחדרו ביחידות.

טז. כ"בעל תוקע" בראדזין בימי הרבי זצ"ל, שימש החסיד הנודע רבי יוסל קריליווער ע"ה (אנגלסברג).

יז. לפני "תקיעת שופר" הייתה הפסקה מסוימת, שבה עבר כל ה"עולם" אצל הרבי זיכרונו לברכה להזכיר עצמם עם "קוויטלעך".

יח. "בעל מוסף" אצל הרבי זצ"ל (בשני הימים), היה החסיד המפורסם רבי ישראל'קה סטוץקער ז"ל (הנזכר לעיל). בתפילת "מוסף" התפלל הרבי ב"מנין" (וכך גם בשבתות השנה).

יט. גם בליל השני של ראש השנה, ערך כ"ק מרן זצ"ל שולחנו הטהור.

היו לא מעטים מקרב החסידים ואנשי מעשה שבקהל הקודש, אשר לא נסעו בחזרה לביתם במוצאי ראש השנה, אלא נשארו כבר בחצר הקודש ראדזין במחיצת קדשו של הרבי למשך "עשרת ימי תשובה", עד אחרי "יום הקדוש" (יום הכפורים).

חלק ניכר מן ה"זיכרונות" דלעיל, נשמעו ונרשמו בשעתו מפי החסיד הנודע ר' ראובן וינדרבוים ז"ל, מעיר לודז'—רמת גן ארה"ק ת"ו, מן העושים ומעשים למען תקומת חסידות ראדזין לאחר השואה, וממנהלי המוסדות. יום פטירתו לבית עולמו, בליל ב' דר"ה, בשנת תשס"ה. יהי זכרו ברוך!

מכתב קודש

מאת כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר אברהם ישכר זצ"ל

לקראת הימים הנוראים וראש השנה, ולמטרת חיזוק ישיבת 'סוד ישרים'
דראדזין בירושלים עיה"ק ת"ו
נכתב לאנ"ש בארץ הקודש לפני ששים ושמונה שנים, בפרוס ימים הנוראים
בשנת תשי"ד⁴⁵

בעזרת השי"ת ב' תבוא ט"ו אלול תשי"ד, ברוקלין

לכבוד ידידיי אנשי שלומנו היקרים הצמודים במורשי לבבי, ה' עליהם יחיו, בכל
מקומות מושבותיהם בארצנו הקדושה

אחר דרישת שלומכם הטוב, לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה בעזרת
השי"ת ב"ה וב"ש, ולקראת הימים הקדושים ימי הרחמים והסליחות, וימי מועד
השמחה [סוכות] בבחינת 'ימינו תחבקני'.

הנני מרגיש בקרבי חובה נעימה לפקוד את שלומכם לטובה, ולהביא לפניכם את
ברכותיי הנאמנות, ברכת השנים וברכת אמונים. בייחוד אני [מרגיש] צורך נפשי
לכך בגלל שנבצר מאתנו השנה להיפגש איש את רעהו בימים הקדושים האלה
כאשר היינו עושים כן בשנים האחרונות, מיום שזכיתי בעזרת השי"ת לעלות
לארץ קדשנו ותפארתנו, עם תום שנות סבלי ונדודיי הרבות.

אמנם אין כאן המקום להרבות דברים על ערכם וסגולתם של הימים הקדושים
האלה, ומה אדע אשר לא תדעו אתם. ובייחוד החסידים וותיקים שביניכם, אשר
זכו ליצוק מים על ידי מורינו ורבותינו הגאונים הקדושים זצללה"ה, ואשר תורתם
שגורה בפיהם. אבל רצוני רק להראות הקשר המהודק שבין ימים האלה, ובין
המפעל הקדוש שהעמסנו על שכמנו, להקים בירושלים עיה"ק ישיבת ראדזין
'סוד ישרים'⁴⁶ לזכרון עד למאורנו הגדולים ורבותינו הקדושים זצללה"ה זי"ע.

⁴⁵ בשנת תשי"ב עלה לראשונה כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"ר זצוק"ל לחונן את עפר ארץ הקודש, לאחר שנות
המלחמה הנוראה, לאחר שניהן כמה שנים כרב בסוסנובצה. שהה בארה"ק עד שנת תשי"ד, במהלך הזמן הזה
הוכתר בכתר אדמו"רות ראדזין, הקים בתי חסידים דראדזין וקומם מחדש את ישיבת 'סוד ישרים' בירושלים
עיה"ק. מכתב זה נכתב לחסידים בארה"ק בשלהי שנת תשי"ד, מגולת אמריקה שם שהה רבנו זצ"ל בשנים אלו.

⁴⁶ המדובר בישיבת 'סוד ישרים' דראדזין בעיה"ק ירושלים ת"ו שנוסדה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל בשנה ההיא.

ואפשר למצוא רמז לזה בירושלמי (פ"ד דראש השנה) הובא ב'סוד ישרים' לראש השנה (אות ל):

'בכל הקרבנות כתיב 'חטאת', ובשבועות לא כתיב 'חטאת'? אלא מתוך שקבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאלו לא חטאתם מימכם' (ע"כ).

וזה העניין מקבלת התורה הוא בראש השנה נמי⁴⁷, כי עניין תורה הוא מידת אבות הקדושים כי נקראת היא תורת חסד, וגם איתא כמה פעמים בזה"ק 'אורייתא מגבורה נפקית'⁴⁸ וביותר ניתנו דברי תורה עם כוחו של יעקב שמידתו 'תפארת', שכולל שתי המידות 'חסד' ו'גבורה'. ולזה נקראת התורה גם כן 'תפארת'. ויען שבראש השנה קובעים ישראל בלבבם בתקיעת שופר את קדושת האבות, כמבואר [בזה"ק] ברזא דתקיעות⁴⁹, וממילא יצאו ישראל זכאין והרי הם נחשבים ברי' חדשה כאלו לא חטאו מעולם.

ע"כ תוכן דברי קדשו.

הרי מפורש, שבראש השנה הוא הזמן לקבלת עול תורה.

וברור לפענ"ד, כי בבחינת קבלת התורה נכללה גם המצווה הקדושה להיות מתומכי אורייתא, ועל ידי כך זוכין לשנת ברכה וישועה ושפע הצלחה מעין עניין ישכר וזבלון כידוע. על כן החוב הקדוש על כל אחד ואחד מאנ"ש שליט"א לזכור בימים הקדושים האלה על קיום הישיבה הקדושה אי"ה בעתיד.

ובזכות זה תיכתבו ותיחתמו לאלתר לחיים טובים אתם וכל בני ביתכם בתוך כל ישראל, ותזכו לשנת גאולה וישועה בכלל ובפרט, ותתברכו ממעון הברכות בשפע והצלחות אכי"ר.

והנני בזה ידידכם הנאמן הקשור אתכם בעבותות אהבה, המצפה לישועות ישראל.

אברהם ישכר

⁴⁷ תוקן בגוף המכתב על פי 'לוח הטעויות' שנדפס בסוף ספר 'סוד ישרים' במהדורה הראשונה.

⁴⁸ זוהר הקדוש ח"א דף פד ע"ב.

⁴⁹ זוהר הקדוש פרשת אמור, דף צח ע"ב.

מעשה רב

א.

סיפר אחד מן החסידים הישישיים, מעשה ששמע בעצמו מפי הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל זצ"ל, אדמו"ר מאיזביצא-חעלים (בנו הצעיר של מרן הקדוש בעל "בית יעקב" זי"ע מאיזביצא, ואחיו של מרן הגה"ק בעל "אורחות חיים" זי"ע מראדזין), אשר סיפר זאת פעם בראש השנה בהיותו בראדזין, וכך סיפר:

"פעם אחת בליל ראש השנה, נכנס מרן הקדוש בעל "מי השלוח" זי"ע בסערה לבית מדרשו, ופניו פני להבים, ועמד וקרא בזה הלשון:

"הנה הגמרא דורשת במסכת ביצה (טז.):

"כל מזונותיו של אדם קצובות לו מראש השנה ועד יום הכפורים [נוסח אחר: ועד לראש השנה], מאי קראה? "תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגנו" – איזה חג שבחודש מתכסה בו?? הוי אומר, זה ראש השנה [שהלבנה מתכסה ביום החג ואינו נראה]. וכתוב על זה "כי חוק לישראל היא, משפט לאלוקי יעקב".

"ומאין משמע, כי תיבת "חוק" שבכתוב, לשון מזונותיו של אדם הוא? דכתיב (בראשית מז): "ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה". מר זוטרא אמר: "הטריפני לחם חוקי" (משלי ל). עכ"ל הגמרא.

"פירוש הדבר לכאורה – טען רבנו "מי השלוח" – כי כאשר "חוק לישראל", כלומר, אם יש ליהודי פרנסה, אזי "משפט לאלוקי יעקב" – יכולים לבוא עמו למשפט של מעלה בראש השנה. אולם כאשר ליהודי חסר חלילה פרנסה – נשא קולו רבנו – הכיצד יכול השי"ת לבוא במשפט עמו "משפט לאלוקי יעקב"??...

וסיים רבנו בעל "מי השלוח" זי"ע דברי קדשו ומליצתו למרום, באמרו:

"ריבוננו של עולם! הב נא פרנסה ברווח לבניך, השפע נא על כל אחד ואחד מישראל השפעות טובות "די מחסורו אשר יחסר לו" – ואזי תראה בעצמך כביכול שבניך יקיימו כל המצוות הקדושות אחת מהנה לא נעדרה, וילמדו תורתך כראוי, ואז מבלי ספק יוכלו לעמוד במשפט ויצאו כולם זכאים בדין!"...

וכתום דבריו הללו, שנאמרו בסערת הנפש, נכנס רבנו בעל "מי השלוח" בחזרה לחדרו המיוחד, וסגר הדלת אחריו.

ב.

סח כ"ק מרן אדמו"ר מוהרא"י זצ"ל:

פעם הגיע אל זקני הרב הקדוש מראדומסק זצ"ל רב חסיד, בימי ראשית דרכו כרב בקהילה קטנה – וסיפור מעשייה דלהלן בפיו:

"זה לא מזמן החילותי כהונתי כרב בכפר פלוני, בעלת אוכלוסייה יהודית קטנה ופשוטה. והנה אתא והגיע יום טוב של ראש השנה, וביום הראשון של חג, בעת "ההפסקה" שלפני תקיעת שופר, הנני מגלה לגודל תימהוני, כי בית הכנסת ריק לגמרי מאנשים, ואיש מלבדי אינו מצוי בו.. לא מצאתי את נפשי מרוב תדהמה. תחילה סברתי לתומי, שמא הלכו כולם לטבול ב"מקווה" קודם "תקיעת שופר"??.. אלא שבדיקה מהירה שערכתי, מצאה כי בית המרחץ הכפרי סגור על מנעול ובריח, וגם בסמטאות הכפר לא מצאתי איש יהודי אחד לרפואה ולא שמעתי אף קול בעד הבתים, עד שלא ידעתי מה לחשוב, היות שלא היה לי אפילו את מי לשאול...

"והנה כשאני מסתובב ככה בפאתי העיירה, ועיני תרות אחר 'בני קהילתי' שנעלמו מעיני באין אומר, פתאום מגלה אני למול עיניי מחזה מוזר: אנשי הקהילה כולם, זה בכדו וזה בחביתו, נושאים מדי מים, המובלים אחר כבוד לבקתותיהם וחצרותיהם...

כאשר ניסיתי להתחקות לפשר המחזה שנגול לעיניי, ולשאול על שום מה נעלמו פתאום כולם, ומה פשר מדי המים שעל שכמם??.. "ניאות" להסביר לי אחד ממכריי החדשים, תושב וותיק בכפר – ובפיו הסבר דלקמן:

"אצלנו בכפר – הוא מסביר – אנשי עמל הננו, ושונאים אנו את המושג "בטלה"!! אי לכך, בעת ההפסקה שלפני תקיעת שופר, כשיש לנו זמן פנוי – אז מה עושים?? ובכן מצאנו פתרון: הלוא כולנו צריכים אנו לכמות של מים עבור הבהמות, הפרות והתרנגולות, למשך כל ימי החג. אי לכך, מנצלים אנו הזמן שלפני התקיעות, והולכים לבאר הסמוך לכפר לשאוב ממנו מים עבור הבהמות, ושלום על ישראל...! שם היינו כולנו בעת 'ההפסקה'!! הרב הנהן בהשתוממות, מעולם לא נתקל בכזאת..

*

את "הסיפור" הזה, סיפר לימים זקני הרב הקדוש מראדומסק זצ"ל לאחד ממקורביו – תוך שהוא מפליא ומדגיש הגיגי "מוסר השכל" שניתן ללמוד מזה 'המעשה':

"הנה, ראו נא ראו – אמר הרב הקדוש – "מכל מלמדי השכלתי"!! שכן, קחו נא בני כפר פשוטים אלו, יהודים מבלי השגות כלשהם, הבנה בעניין "תקיעת שופר" אין להם, בספר "זוהר הקדוש" קודם תקיעת שופר, לבטח אינם יודעים להגות... אולם דבר אחד, יודעים הם גם יודעים: "לשרוף זמן" זה אסור בשום פנים ואופן! ואם ביום הקדוש ראש השנה, נשאר זמן פנוי לכולם – כי אז אין מרבים בו שיחה ודברים בטלים – אלא שעוסקים אז בדבר המועיל, כדוגמת שאיבת מים בשביל הבהמות..."

סיפור מעשה הזה, בצירוף אותו 'מוסר השכל' שהפליא אודותיהם זקנו הרבי הקדוש מרדומסק זי"ע – נהג מידי פעם להעלות אגב שיחו כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, ללמדנו בחינת "מכל מלמדיי השכלתי" ולהדגיש תום דרכם של יהודים כפריים פשוטים מלפנים, ומה שניתן ללמוד מכך לכל אחד ואחד מאתנו אף כיום הזה... ודוק!

"היום תאמצנו, היום תברכנו, היום תגדלנו, היום תדרשנו לטובה!! אמנן!!

וּבְשׁוֹפָר גָּדוֹל יִתְקַע ...

שְׁתַּחֲדֵשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוֹקָה!
לְשָׁנָה טוֹבָה נִפְתַּח וְנִחַתֵּם לְאַלְתֵּר לְחַיִּים טוֹבִים!

ברכת 'כתיבה וחתימה טובה'
לנו ולכל בית ישראל

כל הזכויות שמורות